

YKSI KOLUMNI, KOLME KÄÄNNÖSTÄ
Käännösten kolme erilaista lähestymistapaa

Kaisa Kujala
Opinnäytetyö, kevät 2011
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Länsi, Turku
Viittomakielentulkin koulutusohjelma
Viittomakielentulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Kujala, Kaisa. Yksi kolumni, kolme käännöstä. Käännösten kolme erilaista lähestymistapaa. Diak Länsi, Turku, kevät 2011, 63 s., 6 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viittomakielentulkinnon koulutusohjelma, viittomakielen-tulkki (AMK).

Työn tavoitteena oli vertailla käännöksiä, joissa kääntämisen eri lähestymistavat painotuvat. Viittomakielen kääntämistä on tutkittu vielä vähän, ja viittomakielen kääntämisessä on yleensä käytetty puhuttujen kielten kääntämiseen luotuja käännösteorioita. Työhön valittiin kolme kääntämisen lähestymistapaa, joista yksi oli viittomakielen kääntämiseen suunniteltu typologis-kontrastiivinen kuvausmalli sekä puhuttujen kielten kääntämiseen luodut skoposteoria ja semanttista ekvivalenssia korostava lähestymistapa.

Käännöstyön materiaaliksi valittiin yksi kolumni, josta tehtiin valittujen kolmen lähestymistavan pohjalta viittomakieliset käännökset. Kaikki käännökset videoitiin kirjallisten käännösten lisäksi. Käännösten pohjalta vertailtiin ja analysoitiin työhön valittujen lähestymistapojen soveltuvuutta viittomakielen kääntämiseen.

Samasta materiaalista monen käännöksen tekeminen oli haasteellista, sillä käännösten lähestymistapojen erot eivät aina ole selkeitä. Kaikista kolmesta käännöksestä löytyi niin yhtäläisyyksiä kuin eroavaisuuksia.

Tässä opinnäytetyössä tehtyjen käännösten ja analyysien perusteella sekä skoposteorian mukaan että semanttisesti ekvivalenssin lähestymistavan mukaan tehdyt käännökset toimivat myös viittomakielelle käännettäessä. Typologis-kontrastiivinen kuvausmalli osoittautui yllättäen haastavimmaksi käytetyistä lähestymistavoista. Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mekaaninen kääntäminen vaikeutti irrottautumista lähdekielen vaikutuksesta.

Asiasanat: viittomakieli, kääntäminen, käännösteoriat, typologis-kontrastiivinen kuvausmalli, skoposteoria, semanttinen ekvivalenssi

ABSTRACT

Kujala, Kaisa.

One Column - Three Translations. Comparing Different Approaches to Translation when Translating into Sign Language. 63 p. , 6 appendices. Language: Finnish. Turku, Spring 2011.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Program in Sign Language Interpretation. Degree: Sign Language Interpreter.

The goal of this thesis was to analyse how different types of approaches to translation work when translating into Sign Language. There has been very little research about translating Sign Language. Usually the translation theories of spoken languages are also used for Sign Language translations. For this thesis three approaches to translation were chosen. One was the typological-contrastive translation model which is especially designed for Sign Language translations. The other two approaches, Skopos theory and semantic equivalence, are constructed for spoken languages.

As material to be translated one column was chosen and translated into Sign Language, based on the chosen translation approaches. In addition to written translations, all translations were also filmed. Through these translations the author analysed how the chosen approaches can be adapted when translating Sign Language.

It was challenging to make many translations out of one and the same material because the differences between the translation approaches are not always clear. There were similarities between the translation solutions, but also differences in these three translations could be found.

Based on this thesis and research, the Skopos theory and semantic equivalence both work also for Sign Language translations. Surprisingly, the typological-contrastive translation model turned out to be the most challenging approach of the three. Due to its more mechanic nature, it was difficult to free the target-text from the influence of the source language.

Keywords: Sign Language, translation, translation theories, typological-contrastive translation model, Skopos theory, semantic equivalence

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 KÄÄNTÄMINEN.....	8
2.1 Pragmaattiset adaptaatiot kääntämisessä	8
2.2 Idiomien kääntäminen.....	9
3 VIITTOMAKIELI.....	9
3.1 Viittoman rakenne.....	9
3.2 Viittomakielen kääntäminen	10
3.2.1 Viittomakielen tulkikoulutuksessa käytettyjä käännteorioita	10
3.2.2 Viittomien muistiinmerkitseminen eli glossaus	11
3.2.3 Ilmeet sekä pään ja vartalon liikkeet	11
3.2.4 Kielto-operaattori	12
3.2.5 Vakuutteluoperaattori	12
4 KÄÄNNÖSTEORIAM JA OPINNÄYTETYÖN KÄÄNNÖKSISSÄ KÄYTETYT LÄHESTYMISTAVAT	13
4.1 Typologis-kontrastiivinen kuvausmalli	14
4.2 Skoposteoria.....	14
4.3 Semanttisesti ekvivalentti käänös	15
5 KÄÄNNETTÄVÄ MATERIAALI	16
5.1 Kolumni	16
5.2 Käännettävä kolumni	16
6 KÄÄNNÖSTEN YHTÄLÄISET KÄÄNNÖSRATKAISUT	19
6.1 Idiomien kääntäminen	19
6.2 Ilmeiden sekä pään ja vartalon liikkeiden käyttö käänöksissä	20
6.3 Kielto-operaattorin käyttö käänöksissä.....	20
6.4 Vakuutteluoperaattorin käyttö käänöksissä	21
6.5 Lisäykset	21

6.6 Poistot ja korvaukset.....	25
6.7 Järjestyksen muutokset	26
6.8 Viittomavalinnat	27
6.9 Erisnimien kääntäminen	28
7 KÄÄNNÖSKOHTAISET KÄÄNNÖSRATKAISUT	30
7.1 Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukainen käännös.....	30
7.1.1 Lisäykset.....	30
7.1.2 Poistot ja korvaukset	31
7.1.3 Viittomavalinnat	31
7.2 Skoposteorian mukainen käännös.....	33
7.2.1 Lisäykset.....	33
7.2.2 Poistot ja korvaukset	33
7.2.3 Järjestyksen muutokset.....	34
7.2.4 Viittomavalinnat	34
7.3 Semanttisen ekvivalenssin mukainen käännös	35
7.3.1 Lisäykset.....	35
7.3.2 Poistot ja korvaukset	36
7.3.3 Järjestyksen muutokset.....	36
7.3.4 Viittomavalinnat	36
8 KÄÄNNÖSPROSESSI JA HUOMIOITA KÄÄNNÖKSISTÄ.....	38
9 POHDINTA	41
LÄHTEET.....	43
LIITTEET	45

LIITE 1: Alkuperäinen kolumni

LIITE 2: Viittomakielen merkintäsystemi

LIITE 3: Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaisen käännöksen glossit

LIITE 4: Skoposteorian mukaisen käännöksen glossit

LIITE 5: Semanttisesti ekvivalentin käännöksen glossit

LIITE 6: Viitotut käännökset -video

1 JOHDANTO

Viittomakielen tulkkiopintojeni aikana minulla on herännyt kiinnostus viittomakielen kääntämistä kohtaan ja siitä sain idean tehdä kääntämiseen liittyvän opinnäytetyön. Viittomakielentulkin koulutusohjelmassa keskitytään tulkkaukseen ja kääntämiseen liittyviä opintoja on melko vähän. Opinnäytetyöhöni kirjallisuutta ja pohjatietoa etsiessäni luin monia Turun toimipaikan Diakonia-ammattikorkeakoulussa tehtyjä opinnäytetöitä, joissa on ollut tuotteena viittomakielinen käänös. Monissa opinnäytetöissä on mainittu hankaloittavana tekijänä erityisesti viittomakielen kääntämistä koskevien käännösteorioiden puuttuminen. Viittomakielen käänöksissä on pääosin käytetty puhuttujen kielten kääntämiseen luotuja teorioita. Nämä seikat lisäsivät entisestään mielenkiintoani kääntämiseen liittyvän opinnäytetyön tekemiseen.

Opinnäytetyöni tavoitteena on tehdä havaintoja vertaillen erilaisten lähestymistapojen pohjalta tehtyjä käännöksiä, ja kuinka ne toimivat samaa lähdemateriaaliksi valittua kolumnia käännettäessä viittomakielelle. Valitsin työhöni viittomakielen yliopettajan Terhi Rissasen kehittämän viittomakielen kääntämiseen tarkoitetun typologis-kontrastiivisen kuvausmallin sekä puhuttujen kielten kääntämiseen luodut skoposteorian ja semanttista ekvivalenssia korostavan lähestymistavan.

Uskon työstäni olevan apua viittomakielen käännöksiä tekeville, niin tulkkiopiskelijoille kuin jo työelämässä oleville viittomakielen tulkeille. Viittomakielen kääntämisessä riittää vielä paljon tutkittavaa, ja olisi mielenkiintoista, jos tulevaisuudessa myös muiden käännösteorioiden ja kääntämisen eri lähestymistapojen toimivuutta viittomakielen kääntämisessä tutkittaisiin.

2 KÄÄNTÄMINEN

Kääntämiseen liittyvää pohdintaa on esiintynyt jo ainakin kolmentuhannen vuoden ajan, mutta tieteellinen käänöstutkimus on saanut alkunsa vasta 1950- ja 1960-luvulla. Toisen maailmansodan jälkeen lisääntynyt kansainvälinen yhteistyö loi tarpeen käännöksille ja tulkkauksille erilaisilla kaupallisilla ja yhteiskunnallisilla aloilla. Ammattitaitoisten kääntäjien ja tulkkien kouluttamiseksi tarvittiin järjestelmällistä teoriaa käännöksistä ja kääntämisestä. Tämä johti siihen, että alettiin toteuttaa tieteellistä käänöstutkimusta ja luomaan teoriapohjaa, jota ei ollut aiemmin tarjolla. (Vehmas-Lehto 2008, 13.)

Kääntämisessä ei ole kyse tavanomaisesta kielenkäytöstä. Kääntämiseen vaaditaan erityisvalmiuksia ja tekniikoita, joita ei saavuteta pelkän kielitaidon ansiosta. Siihen tarvitaan erilaisten kulttuurien, elämäntilanteiden ja aihepiirien syvempää tuntemusta. Kääntäjän on kyettävä analysoimaan, arvioimaan ja kehittämään suoritustaan, jonka mahdollistaa teoriaperustan hallinta. (Tommola 2004, 9.)

2.1 Pragmaattiset adaptaatiot kääntämisessä

Pragmaattisia adaptaatioita voivat olla lisäykset, poistot, korvaukset tai järjestyksen muutokset. Yleisimpiä näistä ovat lisäykset sekä korvaukset. Poistot ja järjestyksen muutokset ovat harvinaisempia. Pragmaattisten adaptaatioiden käyttöön on monia syitä. Näitä syitä voivat olla aika-, paikka- ja tekstifunktioerot, viestin vastaanottajien taustatietojen erot, lähtö- ja tulokulttuurin erot sekä konventioerot. (Vehmas-Lehto 2002, 100–101.)

Aika-, paikka- ja tekstifunktioeroilla tarkoitetaan sitä, kun käännös tehdään eri aikana, eri paikassa ja erilaiseen tarkoitukseen kuin lähtöteksti. Viestin vastaanottajien taustatiedoissa on eroja eri kulttuureissa. Lähtötekstin ja käännetyn tekstin lukijoilla voi olla siis erilaiset taustatiedot, jolloin tämä on huomioitava käännöksessä esimerkiksi korvaamalla lähtötekstin termit kohdekielisessä kulttuurissa käytössä oleviksi ja ymmärrettäviksi termeiksi. Kulttuurieroilla tarkoitetaan muun muassa sanoja, jotka ovat kohdekielisessä kulttuurissa vastineettomia. Tällaisia sanoja voivat olla esimerkiksi elinympäristöön

läheisesti kuuluvat asiat (kiuas, kalakukko), kansallisesti tunnettujen henkilöiden nimet ja rahayksiköt. Tällaiset sanat korvataan usein kohdekulttuurissa käytössä olevilla ja tunnetuilla ilmaisuilla. (emt. 2002, 101–106.)

Konventioerot voivat olla laadullisia sekä määrällisiä eroja. Laadullisia eroja ovat muun muassa tietyt säännönmukaisuudet sananvalinnoissa, kieliopillisen muodon valinnassa sekä tekstin osien järjestyksessä. Esimerkiksi venäläisiä ja suomalaisia ruokareseptejä verrattaessa, venäläisissä ruokaresepteissä käytetään epätasmaisempia ilmauksia (kupillinen, veitsenkärjellinen) kuin suomalaisissa ruokaresepteissä (desilitra, teelusikallinen). Etiketteihin liittyvissä eroissa muun muassa henkilöiden puhuttelussa on laadullisia eroja kulttuurien välillä. Määrällisten erojen tiedostaminen on laadullisten erojen tunnistamiseen verrattuna huomattavasti vaikeampaa. Määrällisillä eroilla tarkoitetaan eri kielille tyypillisiä kielellisten keinojen käyttötapoja. Esimerkiksi eri kielissä suositetaan vaihtelevasti verbejä ja substantiiveja, sekä lausekkeiden että virkkeiden keskipituuksissa on eroja. (emt. 2002, 107–110.)

Yleensä pragmaattisten adaptaatioiden tarpeellisuus jää kääntäjän arvioitavaksi. Kääntäjällä on ammattipätevyys tiedostaa tulokulttuurin erikoispiirteitä sekä tulokielisen kulttuurin ihmisten ajatusmaailmaa. Kääntäjän on tärkeää tiedustella toimeksiantajalta käännöksen tarkoitus sekä käännökselle asetetut odotukset. (emt. 2002, 112.)

2.2 Idiomien kääntäminen

Kaikista kielistä löytyy idiomeja, joiden merkityksiä on joskus mahdotonta päätellä yksittäisten ilmaukseen liittyvien sanojen perusteella. Idiomit ovat hyvin usein kielikohtaisia, minkä vuoksi ne aiheuttavat monesti kääntäjälle paljon pohdittavaa. Idiomeja esiintyy paljon etenkin vapaissa tyyllilajeissa ja puhekielessä. Idiomien kääntämisessä tulisi mahdollisuuksien mukaan keskittyä kohdekielelle käännettävän idiomien semanttiseen vastaavuuteen lähteen idiomiin verrattaessa. (Ingo 1990, 245–247.)

Filosofian tohtori ja nyky-suomen professori Rune Ingo on kirjassaan jaotellut idiomien kääntämisen neljään kategoriaan: 1) idiomi käännetään idiomilla, 2) idiomi käännetään

sananmukaisesti, 3) idiomi käännetään selittävällä normaali-ilmauksella ja 4) normaali-ilmaus käännetään idiomilla. (Ingo 1990, 245–247.)

3 VIITTOMAKIELI

Viittomakielet ovat kehittyneet eri puolilla maailmaa kuurojenyhteisöissä. Viittomakielten synnyssä voidaan sanoa kuurojen kouluilla olevan merkittävä rooli. Kuurojen kouluissa kuurojen ollessa sosiaalisessa kanssakäymisessä ovat viittomakielet päässeet kehittymään. Kuurojen opettaminen on alkanut vakiintua Euroopassa 1700-luvun jälkimmäisellä puoliskolla, jolloin perustettiin kuurojen kouluja muun muassa Ranskaan ja Englantiin. Vanhimpien eurooppalaisten viittomakielten arvioidaan syntyneen tuolloin samoihin aikoihin. (Jantunen 2003, 19.)

Viittomakieli on gesturaalis-visuaalinen eli visuo-motorinen viestintäjärjestelmä. Tämä tarkoittaa, että viittomakieltä tuotetaan elein ja ilmein ja viestin vastaanottaminen tapahtuu näköaistin avulla. Toisin kuin puhutuissa kielissä viittomakielessä eleet ja ilmeet kuuluvat kielelliseen viestintään. (Rissanen 1985, 5–6.) Viittomakielellä on oma kielipioppinsa ja rakenteensa. Viittomakieli ei ole kansainvälistä vaan jokaisella maalla on oma viittomakielensä. Viittomakieli ja puhuttu kieli eroavat toisistaan monella tavalla. Esimerkiksi puhekielessä äänteet tulevat peräkkäin, mutta viittomakielessä ilmaus on usein kerrosteinen eli viitottu viesti sisältää samanaikaisesti monta osaa. Esimerkiksi viitotussa kysymyksessä *Oletko nälkäinen?*, kysymys ilmaistaan ilmeen muodossa alusta asti. Viittomakielelle tyypillinen piirre on myös ikonisuus eli viittoma muistuttaa usein kohdettaan, esimerkiksi viittoma PALLO. Viittomakielen ikonisuus ei toteudu kuitenkaan niin, että viittomakieltä osaamaton voisi päätellä viestin sisällön. Viittomakielen ikonisuutta voidaan verrata puhekielen onomatopoeettisiin ilmauksiin esimerkiksi *liplattaa*. (Takala 2002, 30–31.)

3.1 Viittoman rakenne

Viittomakielessä yksittäisen viittoman rakenteesta voidaan eritellä käsimuoto, paikka, liike, orientaatio ja ei-manuaaliset elementit. Käsimuoto ilmaisee sormien asentoa viittoman aikana. Paikka ilmaisee käden/käsien sijaintia viittojan keholla tai viittojan edessä olevassa viittomatilassa. Liike ilmaisee käden tekemää liikettä. Orientaatio ilmaisee käden ja sormien suuntautuneisuutta. Ei-manuaaliset elementit ilmaisevat tavanomaises-

ti suun asentoja ja liikkeitä, jotka kuuluvat viittomiin. Joskus viittoma voi muodostua vain yhdestä käsimuodosta, paikasta, liikkeestä, orientaatiosta ja ei-manuaalisesta elementistä. Tällainen on esimerkiksi SUOLA-viittoma. Tällaiset viittomat ovat harvinaisia. Yleensä viittoma sisältää useiden esimerkiksi käsimuotojen jonoja, joita kutsutaan sekvensseiksi. Tällaisesta on esimerkkinä viittoma LAMPPU, jossa viittomassa on eroteltavissa kaksi erilaista käsimuotoa. (Jantunen 2003, 28–29.)

3.2 Viittomakielen kääntäminen

Suomalaisen viittomakielen kääntämistä on tutkittu melko vähän, mutta siinä pätevät osittain samat periaatteet kuin yleensäkin kielten kääntämisessä (Roslöf & Veitonen 2006, 108). Viittomakielen tulkikoulutuksessa on tehty monia viittomakielisiä käännöksiä opinnäytteinä. Opinnäytetöiden käännöksissä on käytetty pääosin teoriapohjana puhuttujen kielten käännösteorioita.

3.2.1 Viittomakielen tulkikoulutuksessa käytettyjä käännösteorioita

Ajalla 2001–2009 Diakonia-ammattikorkeakoulussa viittomakielen tulkiopiskelijoiden tekemissä opinnäytetöissä käytetyin käännösteoria on ollut Hans Vermeerin ja Katharina Reissin kehittämä adekvaattisuutta korostava skoposteoria. Myös Eugene A. Nidan kehittämää dynaamista ekvivalenssia korostavaa käännösteoriaa oli käytetty useammissa käännöstyöissä. Viittomakielen yliopettajan Terhi Rissasen kehittämää typologis-kontrastiivista kuvausmallia oli käytetty harvoin käännöstöissä. Viimeksi mainittu on kehitetty nimenomaan viittomakielen kääntämiseen ja oli yllättävää, että sitä oli käytetty niin vähän viittomakielisissä käännöksissä.

Viittomakielen tulkikoulutuksessa käytettyjä käännösmalleja typologis-kontrastiivisen kuvausmallin lisäksi ovat mentaalinen ja semanttinen käännösmalli. Nämä edellä mainitut kolme käännösmallia eivät ole varsinaisesti käännösteorioita, vaan ne on kehitetty apuvälineiksi käytännön käännöstyöhön. Typologis-kontrastiivisessa kuvausmallissa käännöstyössä edetään lähdekielen muodon pintarakenteesta kohti kohdekielen muotoa. Mentaalisessa käännösmallissa käännöstä tehdään ensin mentaalisesti eli ajatuksen ta-

solla, minkä jälkeen analysoidaan tarkemmin käännöstekstejä ja muokataan ne kohdekieliseksi luonnokseksi. Tämän jälkeen luonnoksia korjataan ja hiotaan moneen kertaan ennen lopullisen käännöksen viittomista. Semanttisessa käännösmallissa on keskeistä lähdetekstin merkityksen löytäminen ja sen tuottaminen esimerkiksi käsitekartan tai piirroksen avulla. Kun lähdetekstin merkitys on muokattu haluttuun muotoon, hylätään alkuperäinen teksti. Tämän jälkeen käsitekartan tai piirroksen avulla tuotetaan mahdollisimman oikeakielinen ja -kulttuurinen käännös. (Roslöf & Veitonen 2006, 114–119.) Käännösteorioita käsitellen laajemmin luvussa 4.

3.2.2 Viittomien muistiinmerkitseminen eli glossaus

Yleisesti käytössä oleva tapa merkitä viittomia eli glossata tarkoittaa viittomien kirjaamista viittoman perusmerkitystä vastaavalla sanalla. Glossit kirjoitetaan suuraakkosin, jolloin ne erottuvat puhutun kielen sanoista. Glosseissa käytetään tavallisesti sanan perusmuotoa. Glossi voi muodostua myös useammasta sanasta, mikäli yhden sanan vastinetta ei löydy viittomalle (esimerkiksi EI-VIELÄ). (Savolainen 2000b, 192.)

Pelkkä glossi ei ilmaise tietoa viittoman muodosta, vaan se antaa viitteen viittoman merkityksestä. Tästä syystä glosseihin on kehitetty lisämerkintätapoja, joilla voidaan ilmaista esimerkiksi viittoman käsimuotoja ja artikulaatiopaikkoja. Lisämerkintöjen avulla on mahdollista myös ilmaista viittomien kolmiulotteisuutta käyttämällä viittomatilasta ilmaisevia merkintöjä. Viittomatila on jaettu kahdeksaan pääalueeseen, sekä lisäksi viittomatilan käyttöä voidaan tarkentaa ylä- ja alaosaan. Esimerkiksi LÄHETTÄÄ-3y ilmaisee, että viittoma LÄHETTÄÄ suuntautuu pääalueella oikealle puolelle ja ylöspäin. Glosseja käytetään viittomakielten lisäksi myös puhuttujen kielten tutkimuksessa. (emt. 2000b, 192–194.)

3.2.3 Ilmeet sekä pään ja vartalon liikkeet

Ilmeitä sekä pään ja vartalon liikkeitä käytetään yleisimmin operaattoreina. Ne voivat vaikuttaa lauseessa yhteen tai useaan viittomaan. Ilmeitä, suun artikuloivia liikkeitä sekä

silmien, pään tai vartalon liikkeitä ei tavallisesti käytetä yksistään. Niitä käytetään yleensä viittomien kanssa päällekkäisesti. (Rissanen 1985, 101.)

3.2.4 Kielto-operaattori

Lauseiden kielteisyyttä voidaan viittomakielessä ilmaista ei-manuaalisin tavoin. Kielto-operaattorina suomalaisessa viittomakielessä voi toimia päänpudistelu. (Jantunen 2003, 94–95.) Aina kielteisyyden ilmaisemiseen ei siis tarvita erillistä kieltoviittomaa.

3.2.5 Vakuutteluoperaattori

Vakuutteluoperaattorissa on myös kyse ei-manuaalisen elementin käyttämisestä viittomakielessä. Vakuutteluoperaattorista puhutaan pään nyökyttelyä käytettäessä. Liddelin mukaan pään nyökyttelystä voidaan puhua ennemmin kommunikatiivisena elementtinä, kun taas pelkkä nyökkäys olisi osa kielen järjestelmää. Nyökkäyksen ja nyökyttelyn eroa on tutkittu vähän, ja siksi Jantunen ei kirjassaan ota kantaa asiaan. (Jantunen 2003, 99.)

4 KÄÄNNÖSTEORIAT JA OPINNÄYTETYÖN KÄÄNNÖKSISSÄ KÄYTETYT LÄHESTYMISTAVAT

Käännösteoriat voidaan jakaa lingvistisiin, kommunikatiivisiin ja sosiologisiin teorioihin. Ensimmäiset lingvistiset käännösteoriat syntyivät Venäjällä ja Kanadassa 1950-luvulla. Näiden teorioiden perusajatuksena on, että käännöstä ei käännetä suoraan eli sanasanaisesti, vaan käännöksessä käytetään kieliopillisesti ja sanastollisesti luontevaa tulokieltä. Käännöksen odotetaan siis olevan semanttisesti ekvivalentti eli vastaavan sisällöllisesti lähtötekstiä, mutta noudattavan kielellisesti tulokielen normeja. (Vehmas-Lehto 2008, 14–17.)

Ensimmäiset kommunikatiiviset käännösteoriat ovat peräisin 1960-luvulta, jolloin ymmärrettiin kääntämisen olevan viestintää. Kommunikatiivisiin käännösteorioihin lukeutuvat muun muassa dynaaminen ekvivalenssi, skoposteoria ja relevanssiteoria. Dynaamisen ekvivalenssin käännöksen päämääränä on synnyttää lukijoissaan samanlainen reaktio kuin lähtötekstin oletetaan lukijoissaan synnyttävän. Skoposteoriassa käännöksen funktiolla on keskeinen asema ja kuinka käännös saadaan toimimaan tulokielisessä yhteisössä. Relevanssiteoriassa käännöstä pidetään onnistuneena, kun käännös muistuttaa lähtötekstiä niiltä osin, mitkä ovat vastaanottajalle keskeisiä asioita hänen tiedollisessa ympäristössään. Joskus käännöksessä on tarpeellista eksplikoida eli ilmaista sanoin asioita, jotka ovat implisiittistä eli rivien välistä tulkittavaa tietoa. (emt. 2008, 17–23.)

Sosiologista käännösteoriaa edustaa Holz-Mänttärin teoria, jossa tärkeimpänä asiana käännöksen onnistumisessa korostetaan päämäärän saavuttamista. Lähtötekstin muotoa ja sisältöä ei pidetä tärkeinä. Esimerkkinä tällaisesta käännöksestä voidaan käyttää käyttöohjeen kääntämistä tulokielelle niin, että käyttöohje mahdollistaa kohteena olevan laitteen käyttämisen. (emt. 2008, 27.)

Valitsin opinnäytetyöhöni lähestymistavoiksi kolumnin kääntämiseen typologiskontrastiivisen kuvausmallin, skoposteorian sekä semanttisen ekvivalenssin. Typologiskontrastiivisen kuvausmallin valitsin, koska se on tehty nimenomaan työvälineeksi viittomakielen kääntämiseen. Skoposteoria edustaa kommunikatiivisia teorioita ja on puhuttujen kielten kääntämiseen luotu käännösteoria, jota on käytetty paljon myös viitto-

makielisissä käännöksissä. Semanttisesti ekvivalentissa käännöksessä keskitytään välittämään lähdetekstin asiasisältö tarkasti tulokielen sääntöjä noudattaen. Semanttinen ekvivalenssi edustaa lingvistisiä ja kohdetekstikeskeisiä käännösteorioita. Semanttisesti ekvivalentissa käännöksessä on mahdollisuus keskittyä nimenomaan merkityksen välittämiseen.

4.1 Typologis-kontrastiivinen kuvausmalli

Typologis-kontrastiivinen kuvausmalli on hyvin lingvistinen ja siinä verrataan kielten typologisia yhtäläisyyksiä ja eroja toisiinsa läpi koko käännösprosessin. Tässä käännösmaallissa on eroteltavissa neljä vaihetta. Ensimmäiseksi suomenkielinen lähdeteksti muokataan tekstinkäsittelyohjelmalla isoiksi kirjaimiksi, jonka jälkeen sanajärjestystä muokataan siirtämällä verbit lauseiden loppuun, viittomajärjestyksen mukaisesti. Toinen vaihe sisältää sanojen muuttamisen perusmuotoon eli teksti glossataan ja jatketaan sanajärjestyksen muuttamista viittomakieliseen muotoon siirtämällä kysymys- ja kieltoviittomat verbiviittomien jälkeen lauseen loppuun. (Rissanen 2006, 121.)

Kolmannen vaiheen aikana tekstistä poistetaan sanat, joita ei suomalaisessa viittomakielessä viitota. Näitä sanoja ovat erilaiset pikkusanat, kuten konjunktio *ja*. Viimeisessä eli neljännessä vaiheessa päästään toteuttamaan varsinaista käännöstä, jolloin huomioidaan kohdekieli ja kulttuuri. Tekstiin lisätään viittomakielisiä elementtejä (esimerkiksi paikantamisia), selityksiä ja poistoja. (Roslöf & Veitonen 2006, 116–117.) Tätä käännösmaallia on kokeiltu vasta suomen kielestä suomalaiseen viittomakieleen käännettäessä, joten ei ole tietoa, kuinka se toimisi toiseen suuntaan käännettäessä. Tämän teorian tutkimista ja kokeilua pitää siis jatkaa tältä osin. (Rissanen 2006, 121.)

4.2 Skoposteoria

Skoposteoriassa kääntämisen perustana on skopos, eli käännöksen funktio ei lähtötekstin funktio. Skoposteorian mukaan käännettäessä keskitytään adekvaattisuuteen eli käännöksen toimivuuteen tulokielisessä yhteisössä. Skoposteoria ei kiellä myöskään

ekvivalenssia, eli käännöksen uskollisuutta lähtötekstille, joten lähtötekstin ja käännöksen suhde voi olla myös ekvivalenttinen. (Vehmas-Lehto 2008, 20.)

Skoposteorian mukaan käännettäessä on kääntäjän ensimmäisenä tehtävänä miettiä käännöksen tarkoitus eli funktio. Käännöksen ja lähtötekstin funktiot voivat olla erilaiset. Käännöstä voidaan pitää onnistuneena ja hyvänä, kun se on täyttänyt tarkoituksensa ja tehtävänsä. (Roslöf & Veitonen 2006, 110.) Käännösteoriana skoposteoria on hyvin realistinen, yleisluonteinen ja joustava. Se sopii sovellettavaksi mihin tahansa tekstiin tai tilanteeseen. Lähinnä sitä on käytetty asiatekstien kääntämisessä, mutta yhtä hyvin sitä voidaan soveltaa kaunokirjallisuuden käännöksiin. (Vehmas-Lehto 2008, 20–21.)

4.3 Semanttisesti ekvivalentti käännös

Semanttisesti ekvivalentilla käännöksellä tarkoitetaan vapaata käännöstä, jonka tavoitteena on välittää lähtötekstin asiasisältö ja syvämerkitys. Semanttisesti ekvivalentti käännös kuuluu kohdetekstikeskeisiin käännösstrategioihin. (Hytönen 2006, 74.) Käännöksessä ei siis keskitytä sanojen, lauseiden ja kielen kääntämiseen, vaan lähdetekstin ymmärtämiseen ja käännöksen tuottamiseen kohdekielille ominaisten menetelmien avulla. (Roslöf & Veitonen 2006, 113.)

Kohdetekstikeskeisessä käännöksessä voidaan lähteä muodostamaan lähdetekstin merkitystä uuteen muotoon esimerkiksi piirroksen, käsittekartan tai asiasanojen avulla. Sen jälkeen alkuperäinen teksti hylätään, jonka jälkeen hahmotellun kuvan tai käsittekartan avulla tuotetaan mahdollisimman oikeakielinen ja -kulttuurinen käännös. Kuvioiden avulla voidaan irrottautua lähdekielen sanoista ja sanamuodoista, jolloin lähdekielen interferenssi eli vaikutus kohdekieleen vähenee. Kääntäjä keskittyy siis merkityksen ilmaisemiseen tulokielellä unohtamatta kuitenkaan tarkistaa lähtötekstin tyyliseikkoja ja sävyjä. (emt. 2006, 114.)

5 KÄÄNNETTÄVÄ MATERIAALI

Valitsin käännettäväksi materiaaliksi kolumnin Suomisen plikka, sillä siinä oli kääntämisen näkökulmasta monia mielenkiintoisia seikkoja. Kolumnissa oli muun muassa useita erikoisia erisnimiä. Kolumnille tyypilliseen tapaan asioita piti jonkin verran tulkita myös rivien välistä.

5.1 Kolumni

Kolumni on mielipideteksti, ja yleensä sen kirjoittaja on lehden toimituksen ulkopuolelta. Kolumnisti valitsee itse aiheensa, ja kirjoituksessa esitetyt mielipiteet ovat hänen omiaan. Kolumnisti ei ole sidottu lehden linjaan. Kolumni-sana tulee latinankielisestä *columna*-sanasta, mikä tarkoittaa pylvästä. Kolumnin tunnistaakin ulkoasusta, koska se on ladottu yhdelle palstalle, ikään kuin pylvääksi. Hyvässä kolumnissa keskitytään yhteen asiaan. Kolumni voi olla tyyliltään pakinoiva, esseen tapaan pohtiva tai tiukasti asiatyylissä pitäytyvä. Kolumnien kirjoittajat ovat usein ironisia, ja tämän vuoksi kolumnien lukeminen vaatii erityisen hyvää lukutaitoa. Lukijan on pystyttävä lukemaan rivien välistä, mitä ironinen kolumnisti oikeasti kirjoituksellaan tarkoittaa. (Mikkola, Julin, Kauppinen, Koskela & Valkonen 2003, 183, 186.)

5.2 Käännettävä kolumni

Käännettävän kolumnin on kirjoittanut Pipsa Olli, ja kolumni on julkaistu Aamulehdessä sunnuntaina 16. marraskuuta 2008. Kolumni *Suomisen plikka* on kirjoitettu pilkettä silmäkulmassa ja siinä leikitellään erilaisilla myös erikoisilla nimillä. Kolumnin aihe on lähtöisin kirjoittajan omista kokemuksista, joita hänen nimensä on aiheuttanut hänen elämänsä aikana. Kolumnissa on lihavoitu joitakin sanoja, jotka ovat olleet myös alkuperäisessä kolumnissa lihavoituina. Alkuperäinen kolumni löytyy liitteistä (LIITE 1). Kolumnin lukeminen tässä vaiheessa tutustuttaa lukijan käännettävään materiaaliin. Työni myöhemmissä kappaleissa käsittelen kolumnin kääntämistä eri lähestymistapojen mukaisesti sekä vertailen ja analysoin käännöksiä.

Suomisen plikka

Nimi on enne, isäni sanoi minulle pienenä. Nomen est omen. Enne tai ei, nimeni on aiheuttanut useita väärinkäsityksiä. Peruskoulussa en kokenut fyysistä kiusausta, mutta usein nimittelyt menivät navan alapuolelle. Lapset ovat kekseliäitä niin hyvässä kuin pahassa. Koulussa Sergei-nimistä poikaa haukuttiin **Sir Gayksi**.

Ei kai siinä mitään, jos kyseessä olisi pelkästään etunimi, mutta osa ystäväistäni on sitä mieltä, että myös sukunimeni on humoristinen. Eihän **Harri Olliakaan** nimensä vuoksi pilkata?

Usein sanotaan, että ristimänimellä on tarina. Vanhempi väki muistaa aina piikitellä minua Suomi-elokuvista tutulla Suomisen perheellä. Suomisen perheen Pipsaa näytteli vanhalla, hyvällä mustavalkoisella aikakaudella **Maire Suvanto** ja Ollia **Lasse Pöysti**. Nimeni syntyä tinganneita olen huijannut, että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan.

Väestötietorekisterijärjestelmän mukaan vuonna 1981 Suomesta löytyi 12 muuta Pipsaa. Nimi ei siis ole mitenkään ainutlaatuinen. Olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä. Hetkellisesti olen joskus pohtinut nimenvaihtoa, mutta tuskin **Keiju Helinäkeijukaan** istuisi yhtä hyvin persoonaani.

Yhdestä asiasta olen kuitenkin aina ollut katkera. Pipoilla ei ole kalenterissa nimipäivää. Joka vuosi, kun kalenterin nimivalikoimaa uudistetaan, olen jännittyneen toiveikas. Arpaonni ei ole kuitenkaan vielä suosinut.

Sukunimi etunimenä tai etunimi sukunimenä hämmentää aina virkailijoita. Toimittajan työ on kirjoittamisen ohella hyvin paljon puhelimesta puhumista. Olen lopettanut jo laskemasta kertoja, kun puhelimesta tietojani kirjatessa aina varmistetaan, että kumpi se nyt olikaan neidin etunimi. Eikö sitä jo äänestä tunnista?

Viimeisin kommellus nimisotkuissa sattui isännöintitoimiston kanssa. Muutimme poikaystäväni kanssa Kalevaan ja täytyi toimistolle papereita, jotta saamme oviluukkuun entisten asukkaiden tilalle oikeat sukunimet.

Rutiininomaisesti kirjoitin lomakkeisiin, että asuntoon muuttavat neiti Olli ja herra Vatanen.

Seuraavana päivänä minua ei naurattanut. Nimet oli vaihdettu, mutta niin oli sukupuolenikin. Ovessa luki nimittäin Vatanen Pipsa. Myötätuntoni on ikuisesti **Impi Sikiön, Heli Kopterin** ja **Sini Tiaisen** puolella.

6 KÄÄNNÖSTEN YHTÄLÄISET KÄÄNNÖSRATKAISUT

Tässä luvussa esittelen jokaisen opinnäytetyössäni käyttämäni teorian mukaan tehdyn käännöksen ratkaisut ja perustelut ratkaisuille. Käännösratkaisujen esittelyssä on keskitytty merkityksellisten seikkojen kääntämiseen ja millaisiin ratkaisuihin niissä on päädytty. Joissakin käännösratkaisuissa on vain pieniä eroja esimerkiksi viittomajärjestyksessä. Poikkeavissa viittomajärjestyksissä on sulkuihin lisätty lyhenne siitä lähestymistavasta, minkä glossien mukaista viittomajärjestyksestä käännös noudattaa. Typologisesti kontrastiivisen kuvausmallin lyhenne on **(t-k)** (LIITE 3), skoposteorian lyhenne on **(sk)** (LIITE 4) ja semanttisesti ekvivalentin käännöksen lyhenne on **(se)** (LIITE 5). Käännöskohtaisia poikkeavia käännösratkaisuja käsitellään käännöskohtaisissa luvuissa.

Käännösratkaisuissa käsittelen yhteisesti idiomin kääntämisen, ilmeiden sekä pään ja vartalon liikkeiden, kielto-operaattorin ja vakuutteluoperaattorin käytön käännöksissä. Tämän lisäksi olen jaotellut käännösratkaisut lisäyksiin, poistoihin ja korvauksiin, järjestyksen muutoksiin, viittomavalintoihin ja erisnimien kääntämiseen.

6.1 Idiomien kääntäminen

Käännettävässä kolumnissa on yksi idiomiksi: *Nimi on enne*. Tämä käännös on yleisesti käytössä suomen kielessä, ja se on tehty latinankielisestä sanonnasta: *Nomen est omen*, joka on myös kolumnissa. Tämä idiomiksi on siis käännetty sananmukaisesti suomen kielelle. Myös englannin kielessä tämä latinankielinen sanonta on käännetty sananmukaisesti *Name is omen*.

Nimi on enne -idiomin kääntäminen viittomakielelle poikkeaa puhuttujen kielten käännöksiin verrattuna. Suomen kielelle ja englannin kielelle idiomiksi on käännetty sananmukaisesti, mutta viittomakielisessä käännöksessä olen kääntänyt idiomin selittävällä normaali-ilmauksella. Viittomakielisessä käännöksessä idiomiksi oli lisättävä selitys, jotta sen merkitys välittyi kohdekieleen. Idiomiksi käännökseen vaikutti myös käytettävä lähestymistapa.

Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaan tehdyssä käännöksessä verbi tulee lauseen loppuun, jolloin idiomin käännösratkaisu noudattaa tätä sääntöä. Semanttisesti ekvivalentin käännöksen mukaan tehdyssä käännöksessä sanajärjestyksellä ei ole niin tarkkoja sääntöjä kuin typologis-kontrastiivisessa kuvausmallissa. Tässä ovat esimerkit 1) typologis-kontrastiivisen kuvausmallin ja 2) semanttisesti ekvivalentin käännöksen mukaan tehdyistä idiomien käännöksistä:

- 1) OMA-1 PERSOONA-1 TULEVAISUUS MILLAINEN / NIMI ENNUSTAA.
- 2) NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS OMA-1 PERSOONA-1 MILLAINEN(käsien levittäminen).

Latinankielisen idiomin käänsin typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaan tehtyyn käännökseen. Skoposteorian ja semanttisesti ekvivalentin käännöksen mukaan tehdyissä käännöksissä jätin latinankielisen idiomin pois. Näihin ratkaisuihin on perustelut jokaisen käännösteorian mukaan tehtyjen käännösten analyysiosuudessa.

6.2 Ilmeiden sekä pään ja vartalon liikkeiden käyttö käännöksissä

Käännöksissä on esimerkiksi lauseessa *Joka vuosi, kun kalenterin nimivalikoimaa uudistetaan, olen jännittyneen toiveikas*, käytetty ilmeitä sekä pään ja vartalon liikkeitä ilmaisemaan jännitystä. Käännöksessä ei ole viitottu *jännittää*, vaan jännitys näkyy ilmeessä sekä pään ja vartalon liikkeessä TOIVOA-viittoman aikana.

MINÄ TOIVOA (liike→) (jännitys ilmeessä ja kehossa).

6.3 Kielto-operaattorin käyttö käännöksissä

Olen jokaisessa käännöksessäni käyttänyt apunani viittomakielen tarjoamaa mahdollisuutta ei-manuaalisen kiellon ilmaisuun. Käytin kielto-operaattoria kaikissa käännöksissäni samassa kohdassa *Eikö sitä jo äänestä tunnista?*. (osoitus puhelimeen katseella) OMA-1 ÄÄNI KUULLA-EI (pään pudistelu, kysyvä/epäilevä ilme) / MINÄ NAINEN (nyökyttely, vakuutteleva ilme). Tässä en viittonut KUULLA-viittoman perään kielto-viittomaa vaan käytin pään pudistelua kielteisyyden merkinä.

6.4 Vakuutteluoperaattorin käyttö käännöksissä

Käytin vakuutteluoperaattoria kaikissa kolmessa käännöksessäni. Ensimmäisessä kohdassa, jossa käytin vakuutteluoperaattoria, suomenkielinen lause kuului näin: *Olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä*. Viittomakielelle lause kääntyi semanttisesti ekvivalentin ja skoposteorian mukaan tehdyissä käännöksissä: MINÄ PIPSA-viittoma MINÄ AINA TYYTYVÄINEN MINÄ (nyökyttely). (nyökyttely AINA-viittomasta lauseen loppuun). Myös typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaan tehdyssä käännöksessä samassa lauseessa käytin vakuutteluoperaattoria, mutta käännös oli erilainen: MINÄ LAPSESTA-AIKUISEKSI MINÄ AINA PIPSA TYYTYVÄINEN MINÄ (nyökyttely). (nyökyttely toisesta MINÄ-viittomasta lauseen loppuun). Tässä lauseessa vakuutteluoperaattorin avulla pystyi tuomaan lauseen merkityksen ja sävyn selkeästi esille.

Toinen kohta, jossa käytin vakuutteluoperaattoria kaikissa työni käännöksissä oli kolumnin neljännessä kappaleessa tekemäni lisäys MINÄ NAINEN (nyökyttely, vakuutteleva ilme). Tämä lisäys korostaa puhelimesta käytyjä keskusteluja, että toinen ei huomaa puhelimesta äänestä keskustelevansa naisen kanssa. Näissä molemmissa kohdissa nyökyttely vastaa mielestäni Liddelin ajatusta nyökyttelyn kommunikatiivisuudesta, sillä ensimmäisessä kohdassa halutaan vakuutella vastaanottajalle kirjoittajan olevan tyytyväinen nimeensä ja toisessa kohdassa kirjoittaja vakuuttaa olevansa nainen.

6.5 Lisäykset

Ensimmäisen saman lisäyksen tein kaikkiin käännöksiin puhuttaessa Sergei-nimisestä pojasta. Pojan pilkkaaminen on perustunut siihen, että Sergei puhekielellä lausuttuna kuulostaa lähes Sir Gayltä. Viittomakielellä pelkästään Sergei-nimen sormittaminen ei ilmaise selkeästi Sergein ja Sir Gayn yhteyttä. Tähän lisäsin jokaiseen käännökseen tarkennuksen:

(t-k) os-5 NIMI LÄHES s-i-r g-a-y KUULOSTAA

(sk/se) NIMI KUULOSTAA LÄHES s-i-r g-a-y.

Harri Ollista puhuttaessa lisäsin nimen eteen mäkihyppääjä, vaikka useimmat sen varmasti tietävät ilman lisäystäkin. Tähän samaan lauseeseen tein myös muita lisäyksiä, jotta sain asiakokonaisuuden toimimaan viittomakielisessä käännöksessä. Suomenkielinen lause kolumnissa on: *Eihän Harri Olliakaan nimensä vuoksi pilkata?* Kääntämäni viittomakielinen lause on:

(t-k) MÄKIHYPÄÄJÄ h-a-r-r-i o-l-l-i MINÄ VERRATA / ME-1-2 SAMA SUKUNIMI OLLA (omistaa) / HÄN-2 MUU os-4-6(kaar) PILKATA EI / MINUA PILKATA MIKSI?

(sk/se) MINÄ VERRATA MÄKIHYPÄÄJÄ h-a-r-r-i o-l-l-i ME-1-2 SAMA SUKUNIMI / HÄN-2 MUU os-4-6(kaar) PILKATA EI / MINUA PILKATA MIKSI?

Tämän lisäyksen avulla käännöksessä ilmenee paremmin, että kirjoittaja vertaa Harri Ollin nimeä omaan nimeensä. Aikaisemmassa käännösversiossa Harri Ollista mainittaessa ei tullut selkeästi esille, että kirjoittaja vertaa heidän nimiään toisiinsa. Olin kääntänyt saman kohdan näin:

(t-k/sk) MÄKIHYPÄÄJÄ H-a-r-r-i O-l-l-i OMA-2 NIMI SYY PILKATA EI?

Kolumnin toisessa kappaleessa tein asiakokonaisuutta selventääkseni pienen lisäyksen lauseeseen: *Vanhempi väki muistaa aina piikitellä minua Suomi-elokuvista tutulla Suomisen perheellä.* Käännös korostaa, että piikitely liittyi nimenomaan Suomisen perheen Pipsaan ja Olliin, koska kirjoittajan nimi muodostuu samoista nimistä.

(t-k) VANHA (KOMPARATIIVI) IHMINENx os-2-5(kaar) AINA SUOMI-n-e-n PERHE P(pipsa) os-etusormi os-keskisormi O(olli) os-etu- ja keskisormi MINUA 5-KIUSATA-1 MUISTAA.

(sk) AINA IHMINENx VANHA(komparatiivi) os-2-5(kaar) P(pipsa) os-etusormi / os-keskisormi O(olli) MINUA MUISTAA 5-KIUSATA-1.

(se) OMA-1 NIMI PIPSA o-l-l-i SAMA os-etu- ja keskisormi P(pipsa) O(olli) os-etu- ja keskisormi VANHA(komparatiivi) IHMINENx os-2-5(kaar) MINUA AINA MUISTAA 5-KIUSATA-1.

Muita asiakokonaisuuksia selventäviä lisäyksiä tein käännökseen mainittaessa nimipäivästä, puhelimesta äänestä tunnistamisesta, sukupuolen vaihtumisesta ja muista erityi-

sistä nimistä. Nimipäivää käsittelevään kohtaan olen tehnyt seuraavanlaisen käännösratkaisun. Lähdetekstissä sanotaan, että *Joka vuosi, kun kalenterin nimivalikoimaa uudistetaan, olen jännittyneen toiveikas. Arpaonni ei ole kuitenkaan vielä suosinut.*

(t-k/sk/se) JOKA VUOSI(liike→) **KALENTERI** os-kalenterikäteen **UUSI NIMI**x **LISÄTÄ**xx(liike→) / **MINÄ TOIVOA** (liike→) (jännitys ilmeessä ja kehossa) / OMA-1 NIMI PÄIVÄ LISÄTÄ -kalenteriin / NO (käsien levittäminen) OMA-1 TOIVE TOTEUTUA EI-VIELÄ / MINÄ ARPA TUURI TYHJÄ MINÄ.

Tämä lisäys antaa sen tiedon, jonka voi lukea alkuperäisessä kolumnissa rivien välistä. Kirjoittaja toivoo kalenteriin lisättävän myös hänen nimipäivänsä.

Samalla tavalla seuraava lisäys on tulkittavissa kolumnissa rivien välistä lauseessa *Eikö sitä jo äänestä tunnista?* Kirjoittaja ihmettelee, ettei puhelimen toisessa päässä oleva kuule äänestä, että hän puhuu naisen kanssa. Käännösratkaisu lauseesta on seuraavanlainen:

(osoitus puhelimeen katseella) **OMA-1 ÄÄNI KUULLA-EI** (kysyvä/epäilevä ilme) – MINÄ NAINEN (vakuutteleva ilme).

Kolumnin viimeisessä kappaleessa sanotaan näin: *Nimet oli vaihdettu, mutta niin oli sukupuolenikin. Ovessa luki nimittäin Vatanen Pipsa.* Viimeinen lause tarkoittaa, että neiti Ollista tulikin herra Pipsa. Tämä kohta aiheutti hämmennystä ja sen merkitystä oli suomen kielelläkin vaikea ymmärtää. Tästä syystä tein käännökseeni lisäyksen, joka auttaa asiakokonaisuuden ymmärtämisessä.

(t-k) POSTILUUKKU os-käteen nimet peräkkäin (nimen paikannus käteen)v-a-t-a-n-e-n (nimen paikannus käteen)p-i-p-s-a. TARKOITTAÄ / AIKAISEMMIN MINÄ NEITI o-l-l-i NYT MINÄ HERRA p-i-p-s-a MUUTTUA.

(sk) POSTILUUKKU nimet peräkkäin **NIMI** v-a-t-a-n-e-n **NIMI** p-i-p-s-a / AIKAISEMMIN MINÄ NEITI o-l-l-i NYT MINÄ MUUTTUA HERRA p-i-p-s-a.

(se) POSTILUUKKU nimet peräkkäin **NIMI** v-a-t-a-n-e-n **NIMI** p-i-p-s-a. / SIIS (käsien levittäminen) AIKAISEMMIN MINÄ NEITI o-l-l-i NYT MINÄ MUUTTUA HERRA p-i-p-s-a.

Viimeinen laaja selittävä lisäys on kolumnin viimeisessä lauseessa. Kolumnissa sanotaan, että *Myötätuntoni on ikuisesti Impi Sikiön, Heli Kopterin ja Sini Tiaisen puolella*. Tämän lauseen eteen tein lisäyksen, joka johdattaa erityisiin nimiin, sillä muuten viimeinen lause olisi tuntunut asiakokonaisuudesta irralliselta:

IHMINENx os-4-6(kaar) KUKA AINUTLAATUINEN huuliossa AP NIMI OLLA(omistaa) / ESIMERKKI os-etusormi i-m-p-i s-i-k-i-ö IMPI SIKIÖ / os-keskisormi h-e-l-i k-o-p-t-e-r-i HELIKOPTERI / os-nimetön s-i-n-i t-i-a-i-n-e-n SINI TIAINEN OSOITUS SORMIEN YMPÄRILLE / MINÄ HYVÄ SYDÄN AJATELLA.

Tein käännöksiin myös joitakin pieniä lisäyksiä, jotka tekivät käännöksistä eheämpiä. Suomi-elokuvasta tutusta Suomisen perheestä kerrottaessa lisäsin Pipsan ja Ollin roolinimien eteen, että Pipsa on perheen tytär ja Olli on perheen poika.

(t-k) PERHE TYTÄR os-etusormi NIMI p-i-p-s-a / os-etusormi m-a-i-r-e s-u-v-a-n-t-o NÄYTELLÄ / PERHE POIKA os-keskisormi NIMI o-l-l-i / os-keskisormi l-a-s-s-e p-ö-y-s-t-i NÄYTELLÄ.

(sk/se) PERHE TYTÄR os-etusormi NIMI p-i-p-s-a. / PERHE POIKA os-keskisormi NIMI o-l-l-i. / os-etusormi P(pipsa) NÄYTELLÄ m-a-i-r-e s-u-v-a-n-t-o. / os-keskisormi O(olli) NÄYTELLÄ l-a-s-s-e p-ö-y-s-t-i.

Toinen pieni tarkentava lisäys, jonka tein kaikkiin käännöksiin, oli lauseessa: *että kumpi se nyt olikaan neidin etunimi*. Lisäsin käännökseen, että etunimeä tiedustellessa tarkoitetaan Pipsa vai Olli.

(t-k) KUMPI PIPSA VAI o-l-l-i NEITI OMA-2 ETU-NIMI OLLA(omistaa).

(sk/se) TARKOITTAAPIPSA-viittomaVAI o-l-l-i?

Kolmas kohta, johon tein pienen lisäyksen, oli kun kolumnissa mainittiin Kalevan kaupunginosa. Kalevan eteen lisäsin Tampereen. Kolumnissa ei Tamperetta ollut mainittu, sillä kirjoittaja oletti maakuntalehden lukijoiden tietävän Kalevan kaupunginosan.

(t-k) OMA-1 POIKAYSTÄVÄ KANSSA MINÄ TAMPERE -viittoma os-3 k-a-l-e-v-a ALUE-3 MUUTTAA-3

(sk/se) MINÄ OMA-1 POIKAYSTÄVÄ KANSSA TAMPERE -viittoma os-3 k-a-l-e-v-a ALUE-3 MUUTTAA-3.

6.6 Poistot ja korvaukset

Poistojen sijaan olen käyttänyt korvaavia ilmauksia kaikissa käännöksissä. Saman korvauksen tein jokaisessa käännöksessä, kun kolumnissa kirjoitettiin: *Suomisen perheen Pipsaa näytteli vanhalla, hyvällä mustavalkoisella aikakaudella Maire Suvanto ja Ollia Lasse Pöysti*. Jätin käännöksessä pois *hyvällä ja aikakaudella*.

(t-k) AIKAISEMMIN YKSI VANHA / MUSTA-VALKOINEN ELOKUVA SUOMI-n-e-n PERHE KERTOJA.

(sk) AIKAISEMMIN 40–50-LUVULLA SUOMI ELOKUVA MUSTA VALKOINEN KERTOJA SUOMI-n-e-n PERHE.

(se) 40–50-LUKU SUOMI ELOKUVA MUSTA VALKOINEN KERTOJA SUOMI-n-e-n PERHE.

Käännöksissä AIKAISEMMIN/AIKAISEMMIN 40–50-LUKU/40–50-LUKU korvaa *aikakauden*, sillä molemmat viittaavat menneeseen asiayhteydessään. Skoposteorian ja semanttisesti ekvivalentin käännöksen ajan tarkennus vuosikymmenillä kertoo tarkempaa tietoa elokuvien aikakaudesta. Vanhat suomalaiset mustavalkoiset elokuvat voivat olla niin nuorille kuuleville kuin viittomakielisille vieraita, joten koin tässä kohdassa tämän pienen aikatarkennuksen sopivana ratkaisuna. Tämä tarkennus ei mielestäni riko kolumnin tyyliä. Toisaalta alkuperäinen kolumni ei kerro lukijalle näin tarkkaa tietoa, mutta mielestäni viittomakieliseen käännökseen tämä tarkennus sopii. *Hyvällä*-sana on vahvasti suomenkielinen ilmaisu, jolla ei tarkoiteta nimenomaan ’hyvää’ vaan tässä yhteydessä sitä käytetään enemmänkin menneiden muistelun ilmaisemisessa. Tyyllillisesti käännösten ajanilmaisut voisivat siis sisältää nämä molemmat poistetut sanat, joten tässä ei ole kyse varsinaisista poistoista.

Neljännän kappaleen lauseen *Olen lopettanut jo laskemasta kertoja* korvasin käyttämällä viittomia USEIN TAPAHTUA.

(sk) USEIN TAPAHTUA PUHELIN os-katseella puhelin OMA-1 TIETO 5-KYSYÄ-1 / PUHELIN os-katseella puhelin VARMISTAA huuliossa HYY-HYY / NEITI OMA-2 ETUNIMI KUMPI / TARKOITTAÄ PIPSA -viittoma VAI o-l-l-i?

USEIN TAPAHTUA yhteydessä ilmeessä näkyy pienesti turhautuneisuus. Tämä turhautuneisuus linkittyy myös käännöksen lisäyksessä:

(sk) AINA VIRKAILIJA os-5-3(kaar) SUKUNIMI ETUNIMI (vaihtaa paikkaa useamman kerran) / MINÄ TOTTUA JO.

Nämä korvaukset ilmaisevat, että kirjoittajalle on hyvinkin tuttuja hänen nimensä tuottamat sekaannukset.

6.7 Järjestyksen muutokset

Kolumnin ensimmäisessä lauseessa tein kaikissa käännöksissä saman järjestyksen muutoksen. Kolumnissa kirjoitettiin: *Nimi on enne, isäni sanoi minulle pienenä.* Käännöksissä siirsin idiomin *Nimi on enne* lauseen loppuun. Viittomakielellä tuntui luonnolliselta aloittaa ajanmääreestä ja siitä kuka sanoo kenelle, ja näiden jälkeen kerrotaan, mitä sanotaan.

(t-k) AIKAISEMMIN MINÄ PIENI / OMA ISÄ MINULLE SANOÄ / OMA-1 PERSONA-1 TULEVAISUUS MILLAINEN / NIMI ENNUSTAA.

(sk) AIKAISEMMIN MINÄ PIENI TYTTÖ / OMA ISÄ SANOÄ MINULLE / NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS OMA-1 PERSONA MILLAINEN (käsien levittäminen).

(se) AIKAISEMMIN MINÄ PIENI / OMA-1 ISÄ SANOÄ MINUA / NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS OMA-1 PERSONA-1 MILLAINEN(käsien levittäminen).

Toinen järjestyksen muutos, jonka tein kaikissa käännöksissä, oli kolumnin toisessa kappaleessa. Kolumnissa sanottiin, että *Vanhempi väki muistaa aina piikitellä minua Suomi-elokuvista tutulla Suomisen perheellä. Suomisen perheen Pipsaa näytteli vanhal-la, hyvällä mustavalkoisella aikakaudella Maire Suvanto ja Ollia Lasse Pöysti.* Käännöksessä olen vaihtanut näiden kahden lauseen paikkaa keskenään. Viittomakielellä on

luonnollisempaa kertoa ensin syy ja sitten seuraus. Tällä järjestyksen muutoksella viittomakielisestä asiakokonaisuudesta tuli selkeämpi ja lauseet linkittyivät paremmin toisiinsa. Tässä on esimerkkinä semanttisesti ekvivalentin käännöksen mukaan tehty käännös.

(se) PERHE TYTÄR os-etusormi NIMI p-i-p-s-a. / PERHE POIKA os-keskisormi NIMI o-l-l-i. / os-etusormi P(pipsa) NÄYTELLÄ m-a-i-r-e s-u-v-a-n-t-o. / os-keskisormi O(olli) NÄYTELLÄ l-a-s-s-e p-ö-y-s-t-i.
 OMA-1 NIMI PIPSA o-l-l-i SAMA os-etu- ja keskisormi P(pipsa) O(olli) os-etu- ja keskisormi VANHA(komparatiivi) IHMINENx os-2-5(kaar) MINUA AINA MUISTAA 5-KIUSATA-1.

6.8 Viittomavalinnat

Tähän kappaleeseen olen koonnut käännöksistä viittomavalintoja, joita on käytetty kaikissa kolmessa käännöksessä. *Nimi on enne* -lauseessa ensimmäisissä käännösratkaisuissa viittomavaihtoehtona oli VIHJATA. Tämä VIHJATA-viittoma ei merkityksellään vastannut täysin lähdetekstin *enne*-sanana merkitystä. Lopullisessa käännöksessä käännsin *enne*-sanana:

(t-k) TULEVAISUUS + ENNUSTAA

(sk/se) ENNUSTAA + TULEVAISUUS.

EREHTYÄ-viittomaa käytin käännöksessä ilmaisemaan sekä väärinkäsityksiä että kimmelluksia. Näissä molemmissa EREHTYÄ-viittoma sopii merkitykseltään käännösratkaisuksi.

Sergei-nimisestä pojasta ja hänen pilkkanimestään puhuttaessa käytettiin käännöksessä englanninkielisistä sanoista *sir* AATELINEN-viittomaa ja *gaysta* HOMO-viittomaa. Ensimmäisissä käännöksissä sormitin s-i-r, mutta opinnäytetyön ohjaajilta sain viittomavaihtoehtoiksi HERRA tai AATELINEN, joista lopulta AATELINEN-viittoma tuntui sopivan kolumnin tyyliin parhaiten. AATELINEN-viittomassa huuliossa oli *sir* ja HOMO-viittomassa *gay*.

Vanhemman väen piikittelystä käytin viittomaa KIUSATA, mikä sopii myös sanallisen kiusanteon ilmaisemiseen. Aluksi viittomavaihtoehtona oli HUOMAUTTAA, mutta se on enemmän asiattylinen eikä ilmaise tyylillään selkeästi piikittelyä.

Nimeni syntyä tinganneita.. on käännöksessä ratkaistu UTELIAS + KYSYÄ. Aluksi käännösvaihtoehtoina olivat KUKA os-4-6(kaar) KYSYÄ/UDELLA. Lopullisessa käännöksessä käytin molempia muuttamalla UTELIAS-viittoman ilmaisemaan uteliaita ihmisiä, jotka kyselevät, miksi kirjoittajan nimi on Pipsa.

Lauseessa, jossa puhuttiin papereiden täyttämisestä isännöintitoimistossa, käännsin *täyttää*-sanana merkityksen eli KIRJOITTAA-käsin. Kolumnin viimeisessä kappaleessa mainittiin kolme erikoista nimeä, ja kirjoittaja toteaa kolumnissa, että *Myötätuntoni on ikuisesti _ _ puolella*. Tämän lauseen kääntämisessä oli useampia vaihtoehtoja käännösprosessin eri vaiheissa. Lopullisessa käännösratkaisussa käytettiin HYVÄ SYDÄN AJATELLA ilmaisemaan myötätuntoa. Tämä käännösratkaisu ilmaisee kirjoittajan vilpittömästi sydäimestään kokevan myötätuntoa niitä kohtaan, joilla on erikoinen nimi. Käännösprosessin alkuvaiheessa muita vaihtoehtoja olivat AJATELLA LÄMMÖLLÄ / AJATELLA LOHDUTTAA.

6.9 Erisnimien kääntäminen

Erisnimien kääntämisessä päädyin useissa tapauksissa sormittamiseen. Kolumnin otsikon *Suomisen* ratkaisin käännöksessä käyttämällä SUOMI-viittomaa ja loppuliitteen n-e-n sormitin. Sormittamisen seuraaminen on raskasta, joten käytin tässä hyödyksi viittomakielen tarjoamaa mahdollisuutta vähentää sormitusta käyttämällä viittoman ja sormituksen yhdistelmää.

Aivan kolumnin alussa, ensimmäisessä kappaleessa puhuttiin Sergei-nimisestä pojasta, jota haukuttiin Sir Gayksi. Tässä sormitin Sergei sekä haukkumanimen Sir Gay kokonaan. Sormittamisen lisäksi viitoin AATELINEN huuliossa Sir ja HOMO huuliossa gay.

Kolmannessa kappaleessa mainittiin Keiju Helinäkeiju, ja tässä päädyin kääntämisen viimeisessä vaiheessa siihen, että viiton kaikki nimet eli sekä KEIJUN että HELINÄN. Ensimmäisissä käännösratkaisuissani ajattelin sormittaa Helinän, sillä se pohjautuu vahvasti kuulon kautta saatuun helinä-ääneen. Tästä syystä ajattelin, ettei se viittomana välttämättä aukea viittomakieliselle. Helinälle on olemassa ainakin tämä yksi viittoma, joten lopulta päädyin pelkän viittoman käyttöön.

Kolumnin lopussa mainitut kolme erikoista nimeä sekä sormitin että viitoin. Sormituksesta saa tarkan tiedon nimestä, ja viittoma tuo visuaalisen lisän erikoisiin nimiin. Ensimmäisissä käännösratkaisuissa minulla oli vaihtoehtoina 1) etunimen sormittaminen ja sukunimen viittominen, 2) koko nimen pelkkä sormittaminen tai 3) koko nimen viittominen. Parhaaksi vaihtoehdoksi osoittautui kuitenkin koko nimen sormittaminen sekä viittominen.

Kolumnin kirjoittajalle Pipsalle annoin viittomanimen, jota käytin ensimmäisen sormittamisen jälkeen. Aluksi käytin pelkästään P-kirjainta, mutta totesin tekstissä mainittavien useiden eri Pipsojen sekoittuvan kirjoittajan nimeen, jos käytän aina Pipsa-nimen kohdalla vain P-kirjainta. Yleisesti Pipsa-nimestä mainittaessa käytin ensimmäisen sormittamisen jälkeen P-kirjainta. Kirjoittajan sukunimen Ollin sormitin joka kerta. Etunimenä mainitun Olli-nimen, joka on kolumnissa mainittu Suomi-elokuvan roolina, sormitin ensimmäisellä kerralla kokonaan. Toisen kerran samasta Ollista puhuttaessa käytin vain O-kirjainta. Sormitin kaikki tavalliset erisnimet, jotka mainittiin tekstissä vain kerran. Kolumnin lopussa mainitussa nimisekaannuksessa, sormitin postiluukkuun laitettun Pipsa-nimen, sillä siinä kohdassa Pipsa oli muuttunut sukunimeksi. Sormittaminen toimi myös tehokeinona, joka korosti kirjoittajan kokemaa ”sukupuolen vaihdosta” etu- ja sukunimen sekoittumisen myötä.

Kolumnin neljännessä kappaleessa mainittiin kaupunginosa *Kaleva*, jonka sormitin. Kalevan eteen lisäsin *Tampereen*, jonka viitoin. Tampereen viittoma on yleisesti tunnettu ja käytetty viittoma, joten sormittamista en kokenut tässä kohdassa tarpeelliseksi.

7 KÄÄNNÖSKOHTAISET KÄÄNNÖSRATKAISUT

Käännöskohtaisia käännösratkaisuja käsittelevissä luvuissa ei ole kaikkia samoja kappalejakoja, jos kappaleen sisältö on käsitelty jo yhteisesti muiden käännösten käännösratkaisujen kanssa. Käännöskohtaisissa luvuissa on esitelty myös käännösratkaisuja, jotka eivät ole jääneet lopulliseen käännökseen. Nämä käyttämättömiksi jääneet käännösratkaisut ovat osoitus siitä, että käännösprosessi voi vaatia useita muokkausvaiheita, ennen kuin lopullinen käännösratkaisu syntyy.

7.1 Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukainen käännös

Aloitin kääntämisen tekemällä ensimmäisen käännöksen typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaan. Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaisessa käännöstyössä kääntäminen eteni mekaanisesti, mikä teki kääntämisestä osittain helppoa. Käännöksen viimeisessä vaiheessa huomasin, että työn alkuvaiheen eteneminen mekaanisesti lähtötekstiä muokatessa tuntui lopussa rajoittavan lähdetekstistä ja suomen kielestä irtaantumista.

7.1.1 Lisäykset

Typologis-kontrastiivisessa käännöksessä tein muutamia lisäyksiä, jotka olivat kohdekielisen käännöksen toimivuuden kannalta merkityksellisiä. Ensimmäisessä käännösversiona oli vain yksi lisäys, mutta käännöksen työstämisen edetessä, on lisäyksiä tehty enemmän. Tässä kappaleessa käsitelen vain yhtä lisäystä, sillä muut lisäykset ovat samoja muiden käännösten lisäysten kanssa, joten ne on käsitelty kaikkia käännöksiä koskevissa lisäyksissä kappaleessa 6.5.

Ensimmäinen lisäys on lauseessa, jossa mainitaan latinankielinen idiomi *Nomen est omen*. Ennen sanontaa käännöksessä ilmaistaan, että kyseessä on latinankielinen sanonta. Tämä lisäys antaa viittomakieliselle ennakkotiedon tulevasta latinankielisestä sormituksesta, jolloin viittomakielinen osaa varautua ottamaan vastaan vieraita sanoja.

7.1.2 Poistot ja korvaukset

Typologis-kontrastiivisessa käännöksessä en tehnyt poistoja. Korvauksia käännöksessä tein kaksi, joista toinen käsiteltiin kaikkia käännöksiä koskevissa korvauksissa. Kolumnin toisen kappaleen viimeisessä lauseessa tein sanatasolla pienen korvauksen. *Nimeni syntyä tinganneita olen huijannut, että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan.* Tässä kohdassa käänsin, että:

MUUTAMA 4-6(kaar) UTELIAS 6-KYSYÄ-1 / OMA-1 NIMI PIPSA MIKSI? / HE os-4-6(kaar) MINÄ VETÄÄ-NENÄSTÄ / OMA-1 VANHEMMAT TODELLA huuliossa PI SUOMI-n-e-n PERHE P(pipsa) VALITA -etusormesta.

Tässä kohdassa korvasin RISTIÄ/KASTAA-ilmaisun VANHEMMAT VALITA-ilmaisulla. Vanhemmat valitsevat lapselleen nimen, joka lapselle kasteessa annetaan, siksi VANHEMMAT VALITA sopii tyylillisesti tähän kohtaan.

7.1.3 Viittomavalinnat

Eniten tässä käännöksessä viittomien valintaa mietin kohdissa: *Suomisen plikka* ja *Olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä*. Heti kolumnin otsikossa *Suomisen plikka* jouduin miettimään tyylin säilyttämisen keinoja. Käännöksessäni päädyin viittomaan SUOMI-n-e-n ja TYTTÖ plikka-huuliolla. Mietin myös, pitäisikö PLIKKA-sanassa käyttää sormiaakkosta P + TYTTÖ. Tässä kohdassa totesin, että TYTTÖ-viittoman edessä oleva P voi johtaa harhaan siten, että tarkoittaisinkin Pipsaa.

Lauseen *Olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä* ratkaisin kääntämällä:

MINÄ LAPSESTA-AIKUISEKSI MINÄ AINA PIPSA TYYTYVÄINEN
MINÄ (nyökyttely).

Käytin asian toistoa eri viittomin, sillä viittomakielessä käytetään usein toistoa vahvistamaan viestin merkitystä. Tämä ratkaisu tuntui parhaimmalta muista käännösratkaisuja kokeiltuani. Tässä ratkaisussa myös tyyli säilyy vastaavana lähdetekstin kanssa. Muita miettimiäni vaihtoehtoja *koko pienen ikäni* kääntämiseen olivat:

OMA LYHYT ELÄMÄ AIKA -jakso (tak.→eteenp.)

28 VUOTTA AIKA -jakso (tak.→eteenp.)

Näistä jälkimmäinen ei ollut mielestäni toimiva, sillä se paljastaa kirjoittajasta enemmän kuin alkuperäinen teksti.

Sukunimi etunimenä tai etunimi sukunimenä hämmentää aina virkailijoita. Tässä käytin hämmentää-sanasta viittomaa PUUTTUA. Viittoma kuvastaa virkailijoiden ihmetystä ja tarvetta tarkistaa tietojen oikeellisuus. Ensimmäisessä käännöksessä minulla oli tässä vaihtoehtona SEKOITTAA-viittoma. Tämä viittoma ei ollut niin selkeä ilmaisemaan virkailijoiden hämmennystä vaan siitä jäi kysymys, sekoittiko virkailija etu- ja sukunimen vai menivätkö virkailijat sekaisin nimistä.

7.2 Skoposteorian mukainen käänös

Tässä skoposteorian mukaan tehdyssä käänöksessä säilyy myös sisällön runko samantaisena kuin alkuperäisessä kolumnissa. Käänöksessäni lähdetekstin funktio säilyy ennallaan eli käänös käsittelee nimi-aihetta samalla tavalla pilkettä silmäkulmassa kuin alkuperäinen kolumnikin.

7.2.1 Lisäykset

Ensimmäisen kappaleen ensimmäisen lauseen loppu kolumnissa on: *..., isäni sanoi minulle pienenä*. Tähän lisäsin käänöksessäni viittoman TYTTÖ:

AIKAISEMMIN MINÄ PIENI TYTTÖ / OMA ISÄ SANOI MINULLE

Tämä lisäys ei olisi ollut pakollinen, mutta mielestäni se sopi tähän tyyllillisesti. Samalla viittoma TYTTÖ korostaa kirjoittajan sukupuolta.

Alkuperäisen kolumnin kolmannen kappaleen lopussa oli nimipäivään liittyvä lause *Arpaonni ei ole kuitenkaan vielä suosinut*. Aluksi ajattelin muuttaa koko lauseen ja kääntää sen, että PAHUS, NIMI-PÄIVÄ MINÄ SAADA EI-VIELÄ. Keskustelin tästä ratkaisusta toisen ohjaajani kanssa, ja hän ehdotti, että laittaisin tämän mieluummin lisäyksenä. Joten muutin käänöstä siten, että ARPA TUURI MINÄ-1 EI-VIELÄ, PAHUS, NIMI-PÄIVÄ MINÄ SAADA EI. Totesimme ohjaajan kanssa, että arpaonnen viittominen käänöksessä säilyttää paremmin alkuperäisen lähteen tyylin ja merkityksen. Tämä käänösratkaisu ei jäänyt lopulliseen käänökseen vaan ratkaisin kohdan samalla tavalla kaikissa kolmessa käänöksessä.

7.2.2 Poistot ja korvaukset

Tässä käänöksessä mietin pitkään kolumnin ensimmäisen kappaleen latinankielisen idiomien *Nomen est omen* kääntämistä. Käänsin idiomien niin, että sormitin latinankieliset sanat ja viitoitin jokaisen sormitetun sanan jälkeen suomen viittomakielellä ja käytin huu-

liossa latinankielisiä sanoja. Kuvattuani käännöstä ja analysoidessani käännöksen toimivuutta poistin latinankielisen idiomin käännöksestäni kokonaan.

Toisen kappaleen viimeisessä lauseessa ...,*että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan*, tein pienen korvauksen. Käänsin lauseen HE os-4-6(kaar) MINÄ VETÄÄNENÄSTÄ / OMA-1 NIMI TODELLA huuliossa PI SUOMI-n-e-n PERHE P(pipsa) VALITA -etusormesta.

7.2.3 Järjestyksen muutokset

Kolumnin ensimmäisessä kappaleessa vaihdoin lauseiden *Lapset ovat kekseliäitä niin hyvässä kuin pahassa* ja *Koulussa Sergei-nimistä poikaa haukuttiin Sir Gayksi*, paikkoja. Tällä järjestyksen muutoksella liitin lasten kekseliäisyyden sekä Pipsan että Sergein nimittelyyn.

Kolumnin neljännen kappaleen ensimmäisen lauseen *Sukunimi etunimenä tai etunimi sukunimenä hämmentää aina virkailijoita* vaihdoin neljänneksi lauseeksi. Tämän järjestyksen muutoksen tein, sillä viittomakielelle on tavanomaista kertoa ensin syyt ja sitten seuraukset.

7.2.4 Viittomavalinnat

Kolmannen kappaleen lauseessa *olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä* käytin AINA-viittomaa. Lauseen sisällön merkitys säilyy, ja vakuutteluoperaattorin eli nyökyttelyn käyttö samanaikaisesti vahvistaa lauseen merkityksen välittymistä.

7.3 Semanttisen ekvivalenssin mukainen käännös

Tämän käännöksen työstäminen alkoi käsitekartan piirtämisellä, siihen kokosin kaikki alkuperäisen kolumnin pääasiat. Käsitekarttaan kirjasin vain yksittäisiä sanoja ja nimiä, en kokonaisia lauseita. Käsitekartan avulla pyrin irrottautumaan lähdetekstistä. Kolumnin rakenne pysyi samana myös tässä käännöksessä, sillä asiat etenivät loogisessa järjestyksessä, enkä kokenut järjestyksen muuttamista tarpeelliseksi.

7.3.1 Lisäykset

Ensimmäisessä kappaleessa virkkeessä *Enne tai ei, nimeni on aiheuttanut useita väärinkäsityksiä*, lisäsin käännökseen kolumnin kirjoittajan nimen:

OMA-1 NIMI PIPSA o-1-1-i MONTA EREHDYSx AIHEUTTAA JO.

Tähän semanttisesti ekvivalenttiin käännökseen sopii tämä tarkennus kertomaan, että todella tarkoitetaan kirjoittajan koko nimeä. Viittomakielelle on tyypillistä asioiden toistaminen, ja tässä toisto on toimiva lisäys.

Ensimmäiseen kappaleeseen tein pienen tyylillisen lisäyksen. Kolumnissa kirjoitettiin: *..., mutta usein nimittelyt menivät navan alapuolelle*. TÖRKEÄ-viittomalla halusin korostaa Pipsa-nimen muuntumista kaksimielisiksi haukkumanimeksi. Käännöksen ratkaisin näin:

MUU-2-5 LAPSI_{xx} os-2-5(kaar) PILKATA MINUA TÖRKEÄ / os-5 PILKKA LIITTYÄ OMA-1 NIMI PIPSA PIMPSA. (PIPSA-viittoman suorituspaikka siirtyy alapäähän).

Toisen kappaleen viimeisessä lauseessa tein pienen tarkentavan lisäyksen, että lauseessa tarkoitetaan Suomisen perheen elokuvaa. *..., että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan*. Käänsin lauseen:

OMA-1 NIMI TODELLA huuliossa PI SUOMI-n-e-n PERHE ELOKUV VALITA-etusormesta.

7.3.2 Poistot ja korvaukset

Tässä käännöksessä mietin pitkään samoin kuin skoposteorian mukaan tehdyssä käännöksessä kolumnin ensimmäisen kappaleen latinankielisen idiomin *Nomen est omen* kääntämistä. Sormitin idiomin latinankieliset sanat ja viitoin jokaisen sormitetun sanan jälkeen viittomakielellä ja käytin huuliossa latinankielisiä sanoja. Kuvattuani käännöstä ja analysoidessani käännöksen toimivuutta, poistin latinankielisen idiomin myös tästä käännöksestä kokonaan.

Toisen kappaleen viimeisessä lauseessa ...,*että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan*, tein pienen korvauksen. Ristittiin vaihtui VALITA-verbiin. Käänsin lauseen:

HE-4-6 MINÄ VETÄÄ-NENÄSTÄ / OMA-1 NIMI TODELLA huuliossa
PI SUOMI-n-e-n PERHE ELOKUVA P(pipsa) VALITA -etusormesta.

7.3.3 Järjestyksen muutokset

Samoin kuin skoposteorian mukaisessa käännöksessä vaihdoin kolumnin ensimmäisessä kappaleessa lauseiden *Lapset ovat kekseliäitä niin hyvässä kuin pahassa ja Koulussa Sergei-nimistä poikaa haukuttiin Sir Gayksi*, paikkoja. Tällä järjestyksen muutoksella liitin lasten kekseliäisyyden sekä Pipsan että Sergein nimittelyyn.

Kolumnin neljännen kappaleen ensimmäisen lauseen *Sukunimi etunimenä tai etunimi sukunimenä hämmentää aina virkailijoita*, vaihdoin neljänneksi lauseeksi. Tähän järjestyksen muutokseen pätevät samat perustelut kuin skoposteorian mukaan tehdyssä käännöksessä. Tein järjestyksen muutoksen, sillä viittomakielelle on tavanomaista kertoa ensin syyt ja sitten seuraukset.

7.3.4 Viittomavalinnat

Kolmannen kappaleen lauseessa *olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä*, käytin samaa AINA-viittomaa kuin skoposteorian mukaisessa käännöksessä. Lauseen sisäl-

lön merkitys säilyy ja vakuutteluoperaattorin eli nyökyttelyn käyttö samanaikaisesti vahvistaa lauseen merkityksen välittymistä.

Kolumnin kolmannen kappaleen lauseessa *yhdestä asiasta olen kuitenkin aina ollut kat-
kera*, jonka käänsin OTTAA-PÄÄHÄN -viittomalla. OTTAA-PÄÄHÄN -viittoma sopii tähän hyvin tyyllillisesti sekä merkityksellisesti.

8 KÄÄNNÖSPROSESSI JA HUOMIOITA KÄÄNNÖKSISTÄ

Käännösprosessin analyysivaiheessa luin useaan kertaan käännettävän kolumnin, jotta ymmärsin varmasti kolumnin sisällön merkityksen. Tämän jälkeen alkoi käännösten muokkaaminen kirjalliseen muotoon eli glossien kirjoittaminen. Kääntämisen aikana hioin käännösten glosseja ja kuvasin käännöksiä monta kertaa. Sain palautetta ja neuvoja opinnäytetyön ohjaajiltani käännösten työstämisessä. Ohjaajilta saamieni palautteiden avulla kirjoitin ja hioin lopulliset glossit kaikista käännöksistä (LIITE 3, LIITE 4 ja LIITE 5), jotka kuvasin tulkkausstudioissa. Videoidut valmiit käännökset olivat materiaalina analyyseissa. Käännökset on editoitu ja tallennettu cd:lle. Videoidut käännökset ovat opinnäytetyön liitteenä (LIITE 6).

Glossien kirjoittamisessa noudatin osittain ja soveltaen Juha Paunun käyttämiä viittomakielen merkintäsystemejä (Paunu 1987, 7–9). Perusmuotoisten glossien ja yleisesti käytössä olevien merkkien lisäksi glosseihin on lisätty sanallisesti joitakin tarkentavia seikkoja. Glossien merkintäsystemien selitykset ovat liitteenä (LIITE 2).

Käännöksiä tehdessä oli yllättävää huomata, että viittomakielen kääntämiseen suunniteltu typologis-kontrastiivinen kuvausmalli osoittautui haastavimmaksi valitsemistani käännösteorioista. Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin käyttö teki kääntämisen alkuvaiheesta helppoa, kun kääntäminen eteni hyvin mekaanisesti. Kääntäminen tuntui hetkittäin enemmän koodaukselta kuin kääntämiseltä. Alkuperäisen tekstin muokkaaminen mekaanisesti muotoillen sitoi ajatukset vahvasti lähdetekstiin, ja siitä irtaantuminen tuntui erittäin vaikealta ja vaikeutti siten lopun viittomakielisten elementtien ja kulttuuristen seikkojen lisäämistä käännökseen. Mekaanisuus ja keskittyminen viittomajärjestyksessä pysymiseen vähensivät viittomakielen luonnollista käyttöä. Kokemukseni perusteella typologis-kontrastiivinen kuvausmalli sopii paremmin lausetason käännöksiin kuin kokonaisten tekstien ja asiakokonaisuuksien kääntämiseen. Kuvausmalli on vielä kokeilu- ja kehittelyvaiheessa (Rissanen 2006, 122). Tämä voi vaikuttaa kuvausmallin käytettävyyteen.

Skoposteorian ja semanttisesti ekvivalentin käännöksen tekeminen tuntui helpommalta ja käännöksissä viittomakielen tuottaminen tuntui luontevalta, kun viittomajärjestys ei

ollut niin mekaanisesti määritelty. Skoposteorian ja semanttisesti ekvivalentin mukaisissa käänöksissä pystyi enemmän keskittymään kolumnin merkitysisältöön. Merkitysisällön ymmärtämistä ja kääntämistä helpotti varmasti myös se, että olin lukenut ja analysoinut tekstiä typologis-kontrastiivista käännöstä tehdessä. Skoposteorian ja semanttisesti ekvivalenttisen mukaan tehdyt käännökset olivat useissa käännösratkaisuissa samanlaisia.

Skoposteorian mukaisessa käänöksessä päätin säilyttää saman funktion kuin lähdetekstissä eli nimi-aihetta käsiteltiin pilkettä silmäkulmassa. Joissakin kohdin tämä käänös voisi muistuttaa paljon myös dynaamisen ekvivalenssin mukaan tehtyä käännöstä, jossa tavoitteena on tuottaa sama reaktio kuin lähdetekstillä oletetaan olevan tavoitteena. Käännösteorioiden rajat eivät ole niin selkeitä, jotta voisi sanoa käännöksen olevan puhtaasti vain yhtä käännösteoriaa noudattava.

Käännösten analysointi ja jaottelu pragmaattisten adaptaatioiden perusteella oli haasteellista, sillä joissakin kohdin käänöksissä tehdyt ratkaisut olisivat sopineet moniin pragmaattisten adaptaatioiden luokitteluihin. Pohdintaa aiheuttivat muun muassa viittomavalinnat, että ovatko ne viittomavalintoja vai korvauksia. Luokittelut menevät useissa kohdin niin lähekkäin ja jopa päällekkäin. Luokittelussa etenin järjestelmällisesti siten, että jokaisen käännöksen samaa kohtaa koskevat muutokset ryhmittelin samoihin luokituksiin. Korvauksiin luokittelin käännösratkaisut, joissa käännöksen viittoma oli eri kuin lähdetekstissä käytetty sana. Esimerkiksi lauseessa ..., *että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan*, sana *ristittiin* korvattiin viittomalla VALITA.

Viittomavalintoihin luokittelin käännösratkaisut, joissa viittoman merkitys oli läheisempi lähdetekstin sanan kanssa. Esimerkiksi skoposteorian ja semanttisen ekvivalenssin mukaisissa käänöksissä tehdyssä käännösratkaisuissa lauseesta *Olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä AINA-viittomaa käytetään ilmaisemaan koko pienen ikäni merkitystä*.

Kaikissa käänöksissä tein jonkin verran implisiittisen tiedon eksplikointia eli lisäsin käänöksiin selityksiä asioista, jotka ovat lähdetekstissä tulkittavissa rivien välistä. Kolumnin kirjoitustyyliin kuuluu, että lukija joutuu päättämään asioita rivien välistä. Tein käänöksiin selittäviä lisäyksiä, sillä ne selkeyttivät viittomakielisiä asiakokonai-

suuksia. Tein nämä ratkaisut tietoisesti, jotta sain käänöksissäni välitettyä asiat, joita lähdeteksti sisältää. Mietin lähdetekstin sisältöä eksplikoidessa, olisiko lähdetekstin viestin sisältö mahdollista välittää käänöksessä avaamatta rivien välistä luettavaa informaatiota. Asiasisällön eksplikointi poistaa nyt viittomakielisiltä mahdollisuuden tehdä omia havaintoja ja tulkintoja rivien välistä luettavasta tiedosta. Koin kuitenkin parhaaksi tehdä selkeitä asiakokonaisuuksia eksplikoimalla kuin jättää asiat irrallisilta tuntuviksi lauseyhdistelmiksi.

Käänöksissä oli jonkin verran eroavaisuuksia viittomajärjestyksessä. Eniten viittomajärjestykseltään muista käänöksistä poikkesi typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaan tehty käänös, jossa verbit, kiellot ja kysymykset tulivat järjestelmällisesti lauseen loppuun. Skoposteorian ja semanttisesti ekvivalentin käänöksien välillä viittomajärjestyksessä oli vähemmän eroavaisuuksia. Näissä kahdessa viimeksi mainitussa viittomajärjestyksen eroavaisuudet johtuivat pääsääntöisesti viittomavalintojen ja mahdollisten osoitusten eroavaisuuksista.

Käänösprosessin edetessä kaikkien kolmen käänöksen osalta myös käänösten vaikutukset toisiinsa näkyivät enemmän. Tämä teki kääntämisestä toisaalta vaikeampaa, kuinka erottaa eri lähestymistapojen rajat käänöksissä. Toisaalta se auttoi myös löytämään viittomakielisiä ja visuaalisia ratkaisuja, joita pystyi hyödyntämään kaikissa kolmessa käänöksessä. Tästä on hyvänä esimerkkinä typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaan tehty käänös, jossa ensimmäisessä käänösversiossa oli vain yksi lisäys, mutta lopussa lisäyksiä oli 11. Tämä muutos käänöksessä kertoo myös siitä, kuinka paljon käänös muokkaantuu käänösprosessin edetessä.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni aiheena oli vertailla erilaisten lähestymistapojen soveltuvuutta ja toimivuutta viittomakielelle käännettäessä. Aihe on mielenkiintoinen, sillä viittomakielelle kääntämistä on tutkittu vielä vähän. Kääntäminen on monivaiheinen ja aikaa vievä prosessi. Onnistuneen käännöksen tekeminen edellyttää tutustumista kääntämisen teoriaan, lähdetekstiin ja vaatii monia käännösten muokkauksia.

Usean käännöksen tekeminen samasta lähdetekstistä osoittautui melko haastavaksi. Samaa tekstiä käännettäessä lähdeteksti tulee koko ajan tutummaksi, ja siitä on vaikea irrottautua käännöksissä. Kääntäjällä on vastuu käännettävän materiaalin asiasisällön välittymisestä oikein kohdekielelle. Vaikka tyyli ja ilmaisutapa muuttuisivat, niin asiasisällön on kuitenkin välityttävä oikein. Käännöstä tehdessä kääntäjällä on mahdollisuus palata uudestaan lähteeseen ja hioa käännösratkaisuja, toisin kuin tulkaustilanteessa.

Kääntäminen yksin tuntui hetkittäin haasteelliselta, mutta samalla käännösten tekeminen auttoi kehittämään viittomakielen taitoa ja visuaalisuutta. Sain paljon apua ja neuvoja käännösten hiomisessa opinnäytetyön ohjaajilta, joilla on paljon kokemusta viittomakielelle tulkaamisesta ja kääntämisestä.

Käännöksiä tehdessäni havaitsin usein kääntämisen lähestymistapojen limittyvän tiiviisti toisiinsa. Opinnäytetyöni käännöksistä voi löytää varmasti myös muiden lähestymistapojen vaikutuksia. Opinnäytetyössäni tehdyt kolme käännöstä limittyvät myös vahvasti toisiinsa. Tämä tulee esille siinä, että käännökset sisältävät monia samanlaisia käännösratkaisuja. Näiden käännösten jälkeen en voi sanoa, että jokainen opinnäytetyöni käännös edustaa vain ja ainoastaan kyseistä käännöksessä käytettyä lähestymistapaa. Kääntäjän on tärkeä tiedostaa kääntämisen alkuvaiheessa käännöksensä tavoitteet ja tavoitteiden asettamat vaatimukset käännöksen onnistumiselle. Tiedostetut tavoitteet ovat kääntäjän työvälineenä oikean lähestymistavan tai ennemminkin lähestymistapojen valinnassa.

Liian tarkka tiettyssä mallissa pitäytyminen kääntämisessä voi köyhdyttää käännöstä. Käännösprosessi on monivaiheinen, jolloin myös lähestymistapojen käyttö ja käytettä-

vyys voivat vaihdella prosessin mukana. Kääntäjän on tiedostettava tarkoin tekemänsä ratkaisut, jotka antavat hänelle myös laajemmat työvälineet käännöksen onnistumisen saavuttamiseksi. Kääntäminen on taitolaji, jonka oppimiseen tarvitaan paljon työtä ja kokemusta, ja silti jokaisesta käännöksestä oppii aina paljon uutta.

Opinnäytetyöni kolmea käännöstä vertaillen semanttisesti ekvivalentissa käännöksessä välittyi parhaiten lähdetekstin merkitys. Semanttinen ekvivalenssi sekä skoposteoria antavat kääntäjälle mahdollisuuden keskittyä ensisijaisesti sisällön merkitykseen kuin itse tekstin rakenteeseen.

Jatkotutkimuksien aiheita voisivat olla typologis-kontrastiivisen kuvausmallin toimivuuden tutkiminen viittomakielestä suomen kielelle käännettäessä sekä eri tyylilajia edustavan tekstin kääntäminen eri käännösteorioiden pohjalta ja niiden toimivuuden vertaileminen viittomakielelle käännettäessä.

Tässä opinnäytetyössä tekemiäni käännösten perusteella käyttämäni puhuttujen kielten kääntämiseen luodut skoposteoria ja semanttinen ekvivalenssi ovat toimivia myös viittomakielisissä käännöksissä. Viittomakielet ovat luonnollisia kieliä, kuten puhutut kielet. Jokaisessa puhutussa kielessä on omat kieliopilliset säännöt ja kulttuuriset vaikutukset, jotka on otettava huomioon käännöksiä tehdessä. Miksi siis puhuttujen kielten käännösteoriat ja lähestymistavat eivät olisi käyttökelpoisia myös viittomakielen kääntämisessä, noudattaen viittomakielen sääntöjä ja kulttuurisia seikkoja?

LÄHTEET

- Hytönen, Niina 2006. Käännösteorioiden kirjo kääntäjän työvälineeksi. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä – Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Helsinki: Finn Lectura, 66–83.
- Ingo, Rune 1990. Lähtökielestä kohdekieleen. Johdatus käännöstieteeseen. Helsinki: WSOY.
- Jantunen, Tommi 2003. Johdatus suomalaisen viittomakielen rakenteeseen. Helsinki: Finn Lectura.
- Mikkola, Anne-Maria; Julin, Anita; Kauppinen, Anneli; Koskela, Lasse & Valkonen, Kaija 2003. Äidinkieli ja kirjallisuus -käsikirja. 1.– 6. Painos. Helsinki: WSOY.
- Paunu, Juha 1987. Viito elävästi 1. 4. painos. Helsinki: Kuurojen Liitto r.y.
- Rissanen, Terhi 2006. Typologis-kontrastiivinen kuvausmalli. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä – Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Helsinki: Finn Lectura, 121–126.
- Rissanen, Terhi 1985. Viittomakielen perusrakenne. Helsinki: Helsingin Yliopiston julkaisuja nro12.
- Roslöf, Raija & Veitonen, Ulla 2006. Suomalaisen viittomakielen kääntäminen ja käännösteoriat. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käännteessä – Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä. Helsinki: Finn Lectura, 108–120.

- Savolainen, Leena 2000. Viittomakielten erilaiset muistiinmerkitsemistavat. Teoksessa Anja Malm (toim.) Viittomakieliset Suomessa. Helsinki: Finn Lectura, 189–200.
- Takala, Marjatta 2002. Kuulovammaisuus. Teoksessa Marjatta Takala & Elina Lehtomäki (toim.) Kieli, kuulo ja oppiminen – kuurojen ja huonokuuloisten lasten opetus. Helsinki: Finn Lectura, 25–42.
- Tommola, Jorma 2004. Mikä on kääntämisen ja tulkkauksen ydin. Teoksessa Jorma Tommola (toim.) Kieli, teksti ja kääntäminen. Language, text and translation. Turku: Turun yliopisto, englannin kielen kääntäminen ja tulkkaukset, 9–20.
- Vehmas-Lehto, Inkeri 2002. Kopiointia vai kommunikointia – johdatus käännteoriaan. Helsinki: Finn Lectura.
- Vehmas-Lehto, Inkeri 2008. Onko käänntutkimuksessa särmää? Teoksessa Irmeli Helin & Hilikka Yli-Jokipi (toim.) Kohteena käänntös, Uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimiseen ja opiskelemiseen. Helsingin yliopisto. Käänntötieteen laitos, 13–42.

LIITTEET

LIITE 1. Alkuperäinen kolumni

PIPSA OLLI

pipsa.oli@amulehti.fi

Suomisen plikka

Nimi on enne, isäni sanoi minulle pienenä. *Nomen est omen*. Enne tai ei, nimeni on aiheuttanut useita väärinkäsityksiä. Peruskoulussa en kokenut fyysistä kiusausta, mutta usein nimittelyt menivät navan alapuolelle. Lapset ovat kekseliäitä niin hyvässä kuin pahassa. Koulussa Sergei-nimistä poikaa haukuttiin **Sir Gayksi**. Ei kai siinä mitään, jos kyseessä olisi pelkästään etunimi, mutta osa ystäväistäni on sitä mieltä, että myös sukunimeni on humoristinen. Eihän **Harri Olliakaan** nimensä vuoksi pilkata?

Usein sanotaan, että ristimänimellä on tarina. Vanhempi väki muistaa aina piikitellä minua Suomi-elokuvista tutulla Suomisen perheellä. Suomisen perheen Pipsaa näytteli vanhalla, hyvällä mustavalkoisella aikakaudella **Maire Suvanto** ja Ollia **Lasse Pöysti**. Nimeni syntyä tinganneita olen huijannut, että minut todella ristittiin Suomisen perheen mukaan.

Väestötietorekisterijärjestelmän mukaan vuonna 1981 Suomesta löytyi 12 muuta Pipsaa. Nimi ei siis ole mitenkään ainutlaatuinen. Olen viihtynyt koko pienen ikäni tämän nimisenä. Hetkellisesti olen joskus pohtinut nimenvaihtoa, mutta tuskin **Keiju Heli-näkeijukaan** istuisi yhtä hyvin persoonani.

Yhdestä asiasta olen kuitenkin aina ollut katkera. Pipoilla ei ole kalenterissa nimipäivää. Joka vuosi, kun kalenterin nimivalikoimaa uudistetaan, olen jännittyneen toiveikas. Arpaonni ei ole kuitenkaan vielä suosinut.

Sukunimi etunimenä

tai etunimi sukunimenä hämmentää aina virkailijoita. Toimittajan työ on kirjoittamisen ohella

hyvin paljon puhelimessa puhumista. Olen lopettanut jo laskemasta kertoja, kun puhelimessa tietojani kirjatessa aina varmistetaan, että kumpi se nyt olikaan neidin etunimi. Eikö sitä jo äänestä tunnista?

Myötätuntoni on ikuisesti Impi Sikiön, Heli Kopterin ja Sini Tiaisen puolella.

Viimeisin kimmellus nimisotkuissa sattui isännöintitoimiston kanssa. Muutimme poikaystäväni kanssa Kalevaan ja täytin toimistolle papereita, jotta saamme oviluukkuun entisten asukkaiden tilalle oikeat sukunimet. Rutiininomaisesti kirjoitin lomakkeisiin, että asuntoon muuttavat neiti Olli ja herra Vatanen.

Seuraavana päivänä

minua ei naurattanut. Nimet oli vaihdettu, mutta niin oli sukupuolenikin. Ovessa luki nimittäin Vatanen Pipsa. Myötätuntoni on ikuisesti **Impi Sikiön, Heli Kopterin ja Sini Tiaisen** puolella.

LIITE 2. Viittomakielen merkintäsysteemi

Käännöksissä käytettyjen merkintöjen selityksiä.

Viittomat on kirjattu isoilla kirjaimilla sanan perusmuodossa.

AIKAISEMMIN MINÄ PIENI

Sanojen välissä oleva viiva osoittaa, että kyseessä on yksi viittoma.

EI-VIELÄ EI-YHTÄÄN

Viittomien välissä oleva vinoviiva osoittaa lyhyttä taukoa ja kaksi vinoviivaa osoittavat pidempää taukoa.

MUUTAMA 4-6(kaar) UTELIAS 6-KYSYÄ-1 / OMA-1 NIMI PIPSA MIKSI?

Viittoman jäljessä oleva x-merkki osoittaa, että viittoma toistetaan. Jos viittoman perässä on xx-merkintä, viittoma tehdään 2-5 kertaa.

EREHTYÄ_x LAPSI_{xx}

Sormiaakkoset on merkitty pienillä kirjaimilla ja väliviivoilla.

p-i-p-s-a o-l-l-i

Viittoman jälkeen voidaan sulkeissa osoittaa täsmennystä viittoman suoritustavasta ja /tai sen merkityksestä sekä miimiset seikat.

MINÄ TOIVOA(liike→) (jännitys ilmeessä ja kehossa)

Viittoman perään liitetty aluenumero osoittaa, että viittoman liikkeen suunta on kohti merkittyä aluetta.

OMA-1 PERSOONA-1

Viittoman eteen sekä perään liitetyt numerot osoittavat alku- ja loppupisteen alueelta toiselle.

5-KIUSATA-1

Lyhenne os-5 tarkoittaa osoittamista merkittyyn suuntaan.

PERUS-KOULU os-5

Lyhenne os-2-5(kaar) tarkoittaa, että osoittava sormi liikkuu kaaressa alueelta 2 alueelle 5.

LAPSIxx os-2-5(kaar)

(Paunu 1987, 7–9)

LIITE 3. Typologis-kontrastiivisen kuvausmallin mukaisen käännöksen glossit

TEKSTI KIRJOITTA + HENKILÖ NIMI p-i-p-s-a o-l-l-i / VIITTOMA PIPSA

TEKSTI AIHE SUOMI-n-e-n TYTTÖ huuliossa plikka

AIKAISEMMIN MINÄ PIENI / OMA ISÄ MINULLE SANOJA /

OMA-1 PERSONA-1 TULEVAISUUS MILLAINEN / NIMI ENNUSTAA.

LATINA KIELI SAMA SANOJA n-o-m-e-n NIMI huuliossa NOMEN e-s-t ON huuliossa EST o-m-e-n TULEVAISUUS ENNUSTAA huuliossa OMEN.

NIMI TULEVAISUUS ENNUSTAA TAI EI / OMA-1 NIMI MONTA EREHTYÄX AIHEUTTAA JO.

PERUSKOULU os-5 MINÄ FYYSSINEN 5-KIUSATA-1 KOKEA EI-YHTÄÄN huuliossa HYY / USEIN MUU 2-5(kaar) LAPSIxx os-2-5(kaar) MINUA OMA-1 NIMI PIPSA ”PIMPSA” PILKATA / LAPSIxx os-2-5(kaar) HYVÄ JUTTU MYÖS IKÄVÄ ASIA KEKSIÄ

KOULU os-5 YKSI POIKA NIMI s-e-r-g-e-i / os-5 NIMI LÄHES s-i-r g-a-y KUULOSTAA / MUU LAPSIxx os-2-5(kaar) HÄN-5 AATELINEN huulio SIR HOMO huulio GAY os-5 PILKATA.

JOS VAIN huulio PIT ETUNIMI HASSU / EHKÄ HAITTAA-EI /

MUTTA MUUTAMA OMA-1 YSTÄVÄ os-5-3(kaar) OMA-1 SUKUNIMI HASSU MYÖS / HE os-5-3(kaar) AJATELLA.

MÄKIHYPÄÄJÄ h-a-r-r-i o-l-l-i MINÄ VERRATA / ME-1-2 SAMA SUKUNIMI OLLA (omistaa) / HÄN-2 MUU os-4-6(kaar) PILKATA EI / MINUA PILKATA MIKSI?

USEIN SANOJA / RISTIÄ(kastaa) NIMI TARINA OLLA(omistaa).

AIKAISEMMIN YKSI VANHA / MUSTA-VALKOINEN ELOKUVA SUOMI-n-e-n
PERHE KERTOJA.

PERHE TYTÄR os-etusormi NIMI p-i-p-s-a / os-etusormi m-a-i-r-e s-u-v-a-n-t-o
NÄYTELLÄ /

PERHE POIKA os-keskisormi NIMI o-l-l-i / os-keskisormi l-a-s-s-e p-ö-y-s-t-i NÄY-
TELLÄ.

VANHA (KOMPARATIIVI) IHMINENx os-2-5(kaar) AINA SUOMI-n-e-n PERHE
P(pipsa) os-etusormi os-keskisormi O(olli) os-etu- ja keskisormi MINUA 5-KIUSATA-
1 MUISTAA.

MUUTAMA 4-6(kaar) UTELIAS 6-KYSYÄ-1 / OMA-1 NIMI PIPSA MIKSI? /
HE os-4-6(kaar) MINÄ VETÄÄ-NENÄSTÄ / OMA-1 VANHEMMAT TODELLA
huuliossa PI SUOMI-n-e-n PERHE P(pipsa) VALITA-etusormesta.

VUOSI 1981 IHMINEN huuliossa VÄESTÖ TIETO REKISTERI TIETO LÖYTYÄ /
SUOMI-alue YHTEENSÄ 12 MUU P(pipsa) NIMI LÖYTYÄ.

P(pipsa) NIMI TODELLA huuliossa PI AINUTLAATUINEN huuliossa AP OLLA EI.

MINÄ LAPSESTA-AIKUISEKSI MINÄ AINA PIPSA TYYTYVÄINEN MINÄ (nyö-
kyttely).

JOSKUS MINÄ NIMI VAIHTAA POHTIA.

NO / ESIMERKKI NIMI KEIJU HELINÄ KEIJU OMA-1 PERSONA-1 EI-SOPIA
(kielteisyys päänpuhdisteluna).

YKSI ASIA MINÄ AINA KUITENKIN KATKERA. / ME P(pipsa) KALENTERI os-
kalenterikäteen OMA-1 NIMI-PÄIVÄ OLLA EI.

JOKA VUOSI(liike →) / KALENTERI os-kalenterikäteen UUSI NIMIx LISÄ-
TÄxx(liike→) / MINÄ TOIVOA(liike→) (jännitys ilmeessä ja kehossa) OMA-1 NIMI-

PÄIVÄ LISÄTÄ(kalenteriin) / NO(käsien levittäminen) / OMA-1 TOIVE TOTEUTUA EI-VIELÄ. /

MINÄ ARPA-TUURI TYHJÄ MINÄ.

JOS SUKUNIMI (siirtää sana eteen) ETUNIMI TAI ETUNIMI (siirtää sana perään) SUKUNIMI / AINA VIRKAILIJAx os-5-3(kaar) PUUTTUA huuliossa Pi-Pi. / os-5 ASIA MINÄ TOTTUA JO.

OMA-1 TYÖ TOIMITTAJA MINÄ KIRJOITTA-koneella (paljon) MYÖS PUHELIN-PUHUA(paljon).

PUHELIN katseella-os-puhelin OMA-1 TIETO

AINA VARMISTAA huuliossa HYY HYY 3-KYSYÄ-1 / KUMPI PIPSA VAI o-l-l-i NEITI OMA-2 ETU-NIMI OLLA(omistaa). Os-katseella puhelimeen OMA-1 ÄÄNI KUULLA-EI (pään pudistelu, kysyvä/epäilevä ilme) / MINÄ NAINEN (nyökyttely, vakuutteleva ilme).

VIIME (SUPERLATIIVI) NIMI EREHTYÄ ISÄNTÄ-TOIMISTO os-5 TAPAHTUA.

OMA-1 POIKAYSTÄVÄ KANSSA MINÄ TAMPERE os-3 k-a-l-e-v-a ALUE-3 MUUTTAA-3

os-5 ISÄNTÄ TOIMISTO os-5 MINÄ PAPERI-arkki KIRJOITTA-käsin / SITTEN HE-5 POSTI-LUUKKU OIKEA SUKUNIMI LAITTA-peräkkäin (paikannus ovi-luukku ilmaiseksi käteen) OSAA. /

MINÄ PAPERI-arkki KIRJOITTA / os-3 ASUNTO NEITI o-l-l-i MYÖS HERRA v-a-t-a-n-e-n MUUTTAA-3.

SEURAAVA PÄIVÄ MINÄ NAURAA EI-YHTÄÄN (kielteisyys päänpudisteluna) / POSTILUUKKU NIMIx-peräkkäin postiluukussa VAIHTAA JO / SAMANAIKAAN OMA-1 SUKUPUOLI MYÖS VAIHTAA JO.

POSTILUUKKU os-käteen nimet peräkkäin (nimen paikannus käteen) v-a-t-a-n-e-n (nimen paikannus käteen) p-i-p-s-a.

TARKOITTAAN / AIKAISEMMIN MINÄ NEITI o-l-l-i NYT MINÄ HERRA p-i-p-s-a
MUUTTUA.

IHMINEN_x os-4-6 KUKA AINUTLAATUINEN huuliossa AP NIMI OLLA(omistaa) /
ESIMERKIKSI os-etusormi i-m-p-i s-i-k-i-ö IMPI SIKIÖ, os-keskisormi h-e-l-i k-o-p-t-
e-r-i HELIKOPTERI MYÖS os-nimetön s-i-n-i t-i-a-i-n-e-n SINI TIAINEN / os-
sormiin (joihin henkilöt on paikannettu) MINÄ HYVÄ SYDÄN AJATELLA.

LIITE 4. Skoposteorian mukaisen käännöksen glossit

TEKSTI KIRJOITTAJA NIMI p-i-p-s-a o-l-l-i / VIITTOMA PIPSA

TEKSTI OTSIKKO SUOMI-n-e-n NEITI huuliossa plikka

AIKAISEMMIN MINÄ PIENI TYTTÖ / OMA ISÄ SANOA MINULLE /

NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS OMA-1 PERSONA MILLAINEN (käsien levittäminen). /

NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS TAI EI / OMA-1 NIMI MONTA EREHDYSx
AIHEUTTAA JO.

AIKAISEMMIN PERUS-KOULU os-5 / MUU 2-5(kaar) LAPSIxx os-2-5(kaar) MINUA FYYSSINEN 5-KIUSATA-1 EI-YHTÄÄN huuliossa HYY. /

USEIN LAPSIxx 2-5(kaar) PILKATA MINUA OMA-1 NIMI PIPSA PIMPSA.

os-5 KOULU YKSI POIKA NIMI s-e-r-g-e-i os-5 NIMI KUULOSTAA LÄHES s-i-r
g-a-y MUU 2-5(kaar) LAPSIxx os-2-5(kaar) PILKATA AATELINEN huuliossa SIR
HOMO huuliossa GAY os-5. / LAPSIxx os-2-5(kaar) KEKSIÄ IDEAx HYVÄ MYÖS
PAHA.

NO (käsien levittäminen) JOS VAIN huuliossa PIT OMA-1 ETU-NIMI PIPSA HASSU. /

NO (käsien levittäminen) OMA-1 YSTÄVÄ os-2-5(kaar) MUUTAMA AJATELLA
OMA-1 SUKU-NIMI o-l-l-i HASSU MYÖS.

MINÄ VERRATA MÄKIHYPÄÄJÄ h-a-r-r-i o-l-l-i ME-1-2 SAMA SUKUNIMI /
HÄN-2 MUU os-4-6(kaar) PILKATA EI / MINUA PILKATA MIKSI?

USEIN MINÄ KUULLUT SANOA / RISTIÄ NIMI TARINA OLLA(omistaa).

AIKAISEMMIN 40–50-LUVULLA SUOMI ELOKUVA MUSTA VALKOINEN
KERTOJA SUOMI-n-e-n PERHE.

PERHE TYTÄR os-etusormi NIMI p-i-p-s-a /

PERHE POIKA os-keskisormi NIMI o-l-l-i.

os-etusormi P(pipsa) NÄYTELLÄ m-a-i-r-e s-u-v-a-n-t-o /

os-keskisormi O(olli) NÄYTELLÄ l-a-s-s-e p-ö-y-s-t-i.

AINA IHMINENx VANHA(komparatiivi) os-2-5(kaar) P(pipsa) os-etusormi / os-keskisormi O(olli) MINUA MUISTAA 5-KIUSATA-1.

MUUTAMA-4-6(kaar) UTELIAS 6-KYSYÄ-1 / OMA-1 NIMI PIPSA(viittoma) MIK-SI?

HE os-4-6(kaar) MINÄ VETÄÄ-NENÄSTÄ / OMA-1 NIMI TODELLA huuliossa PI SUOMI-n-e-n PERHE P(pipsa) VALITA-etusormesta.

VUOSI 1981 IHMINEN huuliossa VÄESTÖ TIETO REKISTERI LÖYTYÄ TIETO / SUOMI ALUE YHTEENSÄ 12 MUU P (pipsa) NIMI MYÖS / P NIMI TODELLA huuliossa PI AINUTLAATUINEN huuliossa AP OLLA EI.

MINÄ PIPSA(viittoma) MINÄ AINA TYYTYVÄINEN MINÄ (nyökyttely).

JOSKUS MINÄ NIMI VAIHTAA MIETTIÄ / NO (käsien levittäminen) ESIMERKKI NIMI KEIJU HELINÄ KEIJU OMA-1 PERSONA-1 EI-SOPIA(päänpuhdistelu).

YKSI ASIA MINÄ AINA KATKERA / ME P(pipsa) KALENTERI os-kalenterikäteen OMA-1 NIMI PÄIVÄ OLLA EI. //

JOKA VUOSI(liike→) KALENTERI os-kalenterikäteen UUSI NIMIx LISÄ-TÄxx(liike→) /

MINÄ TOIVOA (liike→) (jännitys ilmeessä ja kehossa) / OMA-1 NIMI PÄIVÄ LISÄTÄ -kalenteriin / NO (käsien levittäminen) OMA-1 TOIVE TOTEUTUA EI-VIELÄ / MINÄ ARPA TUURI TYHJÄ MINÄ.

OMA-1 TYÖ TOIMITTAJA MINÄ / MINÄ KIRJOITTAA-koneella (paljon) MYÖS PUHELIN-PUHUA huuliossa PAAPAA.

USEIN TAPAHTUA PUHELIN os-katseella puhelin OMA-1 TIETO 5-KYSYÄ-1 / PUHELIN os-katseella puhelin VARMISTAA huuliossa HYY-HYY / NEITI OMA-2 ETUNIMI KUMPI / TARKOITTA PIPSA(viittoma) VAI o-l-l-i?

PUHELIN os-katseella puhelin OMA-1 ÄÄNI EI-KUULLA (pään pudistelu, kysyvä/epäilevä ilme) / MINÄ NAINEN (nyökyttely, vakuutteleva ilme).

AINA VIRKAILIJA os-5-3(kaar) SUKUNIMI ETUNIMI (vaihtaa paikkaa useamman kerran) / MINÄ TOTTUA JO.

VIIME(SUPERLATIIVI) NIMI EREHTYÄ TAPAHTUA / MINÄ ISÄNTÄ TOIMISTO os-5 ASIA HOITAA.

MINÄ OMA-1 POIKA YSTÄVÄ KANSSA os-3 TAMPERE-viittoma k-a-l-e-v-a ALUE-3 MUUTTAA-3.

Os-5 ISÄNTÄ TOIMISTO MINÄ PAPERI-arkki KIRJOITTA-käsin / SITTEEN HE os-5-3(kaar) OSATA OIKEA SUKUNIMIx -asettaa peräkkäin postiluukkuun POSTI LUUKKU VAIHTAA ASETTAA -peräkkäin.

MINÄ PAPERI-arkki KIRJOITTA-käsin / (paikannus paperille) NEITI o-l-l-i (paikannus paperille) HERRA v-a-t-a-n-e-n os-3 ASUNTO MUUTTAA-3.

SEURAAVA PÄIVÄ MINÄ NAURAA EI-YHTÄÄN / POSTILUUKKU NIMIx -peräkkäin VAIHTAA JO / SAMAANAIKAAN OMA-1 SUKUPUOLI VAIHTAA MYÖS.

POSTILUUKKU nimet peräkkäin NIMI v-a-t-a-n-e-n NIMI p-i-p-s-a / AIKAISEMMIN MINÄ NEITI o-l-l-i NYT MINÄ MUUTTUA HERRA p-i-p-s-a.

IHMINEN KUKA os-6-2(kaar) AINUTLAATUINEN huuliossa AP NIMI OLLA(omistaa) / ESIMERKKI os-etusormi i-m-p-i s-i-k-i-ö IMPI SIKIÖ / os-keskisormi

h-e-l-i k-o-p-t-e-r-i HELIKOPTERI / os-nimetön s-i-n-i t-i-a-i-n-e-n SINI TIAINEN os-sormien ympärille, joihin henkilöt paikannettu

MINÄ HYVÄ SYDÄN AJATELLA os-sormien ympärille.

LIITE 5. Semanttisesti ekvivalentin käännöksen glossit

TEKSTI KIRJOITTAJA NIMI p-i-p-s-a o-l-l-i / VIITTOMA PIPSA

TEKSTI OTSIKKO SUOMI-n-e-n NEITI huuliossa plikka

AIKAISEMMIN MINÄ PIENI / OMA-1 ISÄ SANOA MINUA /

NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS OMA-1 PERSONA-1 MILLAINEN(käsien levittäminen).

NIMI ENNUSTAA TULEVAISUUS TAI EI / OMA-1 NIMI PIPSA o-l-l-i MONTA EREHDYSx AIHEUTTAA JO.

AIKAISEMMIN PERUSKOULU os-5 MUU-2-5 LAPSIxx os-2-5 MINUA FYYSI-
NEN 5-KIUSATA-1 EI-YHTÄÄN huuliossa HYY

MUU-2-5 LAPSIxx os-2-5(kaar) PILKATA MINUA TÖRKEÄ / os-5 PILKKA LIIT-
TYÄ OMA-1 NIMI PIPSA PIMPSA.

os-5 KOULU MINÄ MUISTAA MYÖS YKSI POIKA OMA-5 NIMI s-e-r-g-e-i os-5
NIMI KUULOSTAA LÄHES s-i-r g-a-y MUU-2-5 LAPSIxx os-2-5(kaar) PILKATA
AATELINEN huulio SIR HOMO huulio GAY os-5. / LAPSIxx os-2-5 IDEAx HYVÄ
MYÖS PAHA.

NO (käsien levittäminen) / JOS VAIN huuliossa PIT OMA-1 ETUNIMI PIPSA HAS-
SU / NO (käsien levittäminen) MUUTAMA OMA-1 YSTÄVÄ os-5-3(kaar) AJATEL-
LA OMA-1 SUKUNIMI o-l-l-i HASSU MYÖS.

MINÄ VERRATA MÄKIHYPPÄÄJÄ h-a-r-r-i o-l-l-i ME-1-2 SAMA SUKUNIMI /
HÄN-2 MUU-4-6 PILKATA EI / MINUA PILKATA MIKSI?

USEIN MINÄ KUULLUT SANOA / RISTIÄ NIMI TARINA OLLA.

40–50-LUKU SUOMI ELOKUVA MUSTA VALKOINEN KERTOJA SUOMI-n-e-n
PERHE.

PERHE TYTÄR os-etusormi NIMI p-i-p-s-a.

PERHE POIKA os-keskisormi NIMI o-l-l-i.

os-etusormi P(pipsa) NÄYTELLÄ m-a-i-r-e s-u-v-a-n-t-o.

os-keskisormi O(olli) NÄYTELLÄ l-a-s-s-e p-ö-y-s-t-i.

OMA-1 NIMI PIPSA o-l-l-i SAMA os-etu- ja keskisormi P(pipsa) O(olli) os-etu- ja
keskisormi VANHA(komparatiivi) IHMINENx os-2-5(kaar) MINUA AINA MUIS-
TAA 5-KIUSATA-1.

NO (käsien levittäminen) MUUTAMA-4-6 UTELIASx 6-KYSYÄ-1 / OMA-1 NIMI
PIPSA(viittoma) MIKSI?

HE-4-6 MINÄ VETÄÄ-NENÄSTÄ / OMA-1 NIMI TODELLA huuliossa PI SUOMI-
n-e-n PERHE ELOKUVA P(pipsa) VALITA -etusormesta.

VUOSI 1981 IHMINEN huuliossa VÄESTÖ TIETO REKISTERI LÖYTYÄ TIETO /
SUOMI ALUE YHTEENSÄ 12 MUU P(pipsa) NIMI MYÖS /

P(pipsa) NIMI TODELLA huuliossa PI AINUTLAATUINEN huuliossa AP OLLA EI.

MINÄ PIPSA(viittoma) MINÄ AINA TYYTYVÄINEN MINÄ (nyökyttely).

JOSKUS MINÄ NIMI VAIHTAA MIETTIÄ / NO (käsien levittäminen) MUU NIMI
ESIMERKKI KEIJU HELINÄ KEIJU OMA-1 PERSONA-1 EI- SO-
PIA(päänpuhdistelua).

YKSI ASIA / MINÄ AINA OTTAA-PÄÄHÄN / ME P(pipsa) KALENTERI os-käteen
OMA-1 NIMIPÄIVÄ OLLA EI.

JOKA VUOSI(liike→) KALENTERI os-käteen UUSI NIMIx LISÄTÄx(LIIKE→) /
MINÄ TOIVOA(LIIKE→) (jännitys ilmeessä ja kehossa) OMA-1 NIMI-PÄIVÄ LI-
SÄTÄ -kalenteriin OMA-1 TOIVE TOTEUTUA EI-VIELÄ.

MINÄ ARPA TUURI TYHJÄ MINÄ.

OMA-1 TYÖ TOIMITTAJA / MINÄ KIRJOITTA-koneella (paljon) MYÖS PUHE-
LIN-PUHUA huuliossa PAAPAA.

USEIN TAPAHTUA PUHELIN paikannus katseella -3

(puhelin-3) KYSYÄ-1 VARMISTAA huuliossa HYY HYY NEITI OMA-2 ETUNIMI
KUMPI / TARKOITTA PIPSA(viittoma) VAI o-l-l-i?

(puhelin-3) katse puhelimeen OMA-1 ÄÄNI KUULLA-EI (pään pudistelu, kysy-
vä/epäilevä ilme) / MINÄ NAINEN (nyökyttely, vakuutteleva ilme).

VIRKAILIJA os-5-3(kaar) SUKUNIMI ETUNIMI (vaihtaa paikkaa useamman kerran)
/ MINÄ TOTTUA JO.

VIIME(SUPERLATIIVI) NIMI EREHTYÄ TAPAHTUA os-5 ISÄNTÄ TOIMISTO
os-5 MINÄ ASIA MENNÄ-5 HOITAA.

MINÄ OMA-1 POIKAYSTÄVÄ KANSSA TAMPERE os-3 k-a-l-e-v-a ALUE-3
MUUTTAA-3.

os-5 ISÄNTÄ TOIMISTO os-5 MINÄ PAPERI-arkki KIRJOITTA-käsin

SITTEN HE-5-3 TIETÄÄ OIKEA SUKUNIMI POSTILUUKKU nimet peräkkäin
VAIHTAA.

MINÄ PAPERI-arkki KIRJOITTA-käsin os-3 ASUNTO MUUTTAA-3 NEITI o-l-l-i
MYÖS HERRA v-a-t-a-n-e-n.

SEURAAVA PÄIVÄ MINÄ NAURA EI-YHTÄÄN / POSTILUUKKU NIMI_x -
peräkkäin VAIHTAA JO / SAMAAAN AIKAAN OMA-1 SUKUPUOLI VAIHTAA
MYÖS. /

POSTILUUKKU nimet peräkkäin NIMI v-a-t-a-n-e-n NIMI p-i-p-s-a. / SIIS (käsi-
levittäminen) AIKAISEMMIN MINÄ NEITI o-l-l-i NYT MINÄ MUUTTUA HERRA
p-i-p-s-a.

IHMINEN_x os-4-6(kaar) KUKA AINUTLAATUINEN huuliossa AP NIMI OL-
LA(omistaa) / ESIMERKKI os-etusormi i-m-p-i s-i-k-i-ö IMPI SIKIÖ / os-keskisormi
h-e-l-i k-o-p-t-e-r-i HELIKOPTERI / os-nimetön s-i-n-i t-i-a-i-n-e-n SINI TIAINEN
OSOITUS SORMIEN YMPÄRILLE / MINÄ HYVÄ SYDÄN AJATELLA.

LIITE 6. Viitotut käännökset -video